

Rezi Óvoda

8373 Rezi, Iskola u. 2.

Telefon: 06-83/531-006 mobil: 30/648-8719

E-mail: rezi@rezi.hu

OM: 201672

REZI ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2013.

**„A gyökerek persze nem látszanak,
de tudod azok tartják a fát.”**

/görög költő/

1. Bevezetés

Az óvodai nevelőmunka az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épülő helyi óvodai pedagógiai program alapján folyik. Az Óvodai nevelés országos alapprogramját a kormány a 137/1996. (VIII. 28.) Korm. rendelettel adta ki, majd a helyi óvodai pedagógiai programok 1996 és 1999 között készültek el, egységes időpontban, az alapprogramban foglalt elvi irányításnak és a helyi igényeknek megfelelően.

A közoktatásról szóló törvénynek a 2003. évi LXI. törvénnyel megállapított 129. §-ának (6) bekezdése alapján az óvodáknak 2004. június 30-ig felül kellett vizsgálniuk pedagógiai programjukat, és meg kellett küldeniük a fenntartó részére jóváhagyás céljából.

Az eltelt időszak megfelelő szakmai tapasztalat összegyűjtésére adott lehetőséget, amelyeket az óvodák a felülvizsgálat során érvényesíteni tudtak.

Kiderül, hogy az adaptált program használható volt-e helyileg, az, hogy mi hogyan valósult meg a mindennapok nevelőmunkájában. Egyrészt, e tevékenységek elemzése, értékelése és a módosítási tartalmak határozták meg a program-felülvizsgálatát 2004-ben, másrészt a 2003-as közoktatási törvényben megfogalmazott változások miatt kellett programmódosítást végezni, valamint az óvodai pedagógiai program felülvizsgálatának azt a célt is kellett szolgálnia, hogy áttekintettük az óvoda működését meghatározó dokumentumok összhangját.

Az óvodai helyi pedagógiai programmódosítást nemcsak a közoktatási törvény változásai indokolták, hanem időszerűvé vált felülvizsgálata, mivel elhagyták azok a gyermekek az óvodát, akik már az új helyi pedagógiai program alapján nevelődtek. Az első kimeneti eredmények összegeződtek. Így a helyi óvodai pedagógiai program használhatóságának értékelése 2004.-ben vált szükségessé.

Ezen előzmények alapján mi is felülvizsgáltuk helyi pedagógiai programunkat. A négy év tapasztalata és eredménye megerősített bennünket abban, hogy saját pedagógiai programot írtunk, kiegészítve azt egy szimpatikusnak talált óvodai programmal, de csak bizonyos részek átvételével, s nem teljes adaptálással.

Az Alapprogramot a 255/2009.(XI.20.) Kormányrendelet módosította, ezért az óvodáknak az e rendeletben megfogalmazottaknak megfelelően 2010.-ben ismét felül kell vizsgálniuk helyi óvodai pedagógiai programjukat, és azt a 2010/2011. óvodai nevelési évben már annak megfelelően kell alkalmazniuk.

Az Alapprogram módosítására a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. Törvény 94. § (4) bekezdés a) pont felhatalmazásával a kormány rendelkezik illetékességgel és hatáskörrel.

Az Alapprogram alapelvei alapján kidolgozandó óvodai pedagógiai program az óvodavezető jóváhagyásával válik legitimé. A jóváhagyási eljárásban fenntartói egyetértésre abban az esetben van szükség, ha az óvodai pedagógiai program végrehajtása a fenntartót terhelő többletköltségek biztosításával valósítható meg.

1. 1. Óvodánk jellemző adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése: Rezi Óvoda

Az óvoda pontos címe: 8373 Rezi, Iskola u. 2.

Telefonszáma: 83/ 531-006

Mobiltelefon száma: +36-30-648-8719

E-mail címe: rezi@rezi.hu

OM azonosító: 201672

Az óvoda vezetője, a program benyújtója: Szalai Klára

Lakcíme: 8373 Rezi, Tikerítő u. 23.

Mobiltelefonszáma: 06-30-825-3118

Az óvoda alapító és fenntartó szerve: Rezi Község Önkormányzata

Címe: 8373 Rezi, Kossuth L. u. 35.

Az alapító okirat kelte: 2012. június 26.

Az óvodai csoportok száma: 1.

Az óvoda nyitva tartása: reggel 6.30-órától - este 18.00-ig.

I. 2. Óvodánk bemutatása

Rezi a Keszthelyi hegységben található, a Balaton felvidéki Nemzeti Park területén, közel Keszthelyhez, Hévízhez, s körös-körül **erdő övezi. Gazdag néphagyományokkal** rendelkező, gyönyörű zalai falucska. Igazi paradicsom azoknak, akik szeretik és védik a természetet. Nevezetességünk a Rezi várrom, a turisták kedvelt látogatóhelye. Rezi állandó lakosainak száma kb.:1200 fő.

Óvodánkban **1 csoport** működik: **Vackor csoport**. Családias légkörű, jól felszerelt termekben **vegyes életkorú** csoportban, **folyamatos napirend** keretén belül töltik napjaikat a gyermekek, ahol lehetővé válik testvérek, ismerős gyermekek együttnevelésére, gondozására.

30 férőhelyes az óvoda, **2 óvodapedagógus, 1 dajka és 1 kisegítő** foglalkozik a községünkben érkező gyermekekkel.

Külső és belső óvodaképünkre a **természetes anyagok harmóniája** jellemző.

Az óvodai csoport rendelkezésére 1 csoportszoba, 1 fektető terem, 1 öltöző, 1 mosdó és egy irodahelyiség, valamint az iskolával közösen használt tálaló áll.

Az épülethez tágas, füves udvar tartozik fákkal, bokrokkal, díszcserjékkel, gyümölcsfákkal, veteményes- és virágoskerttel ellátva. A régi fém elemeket a természethez közelálló fából készült játszóeszközökre cseréltük ki folyamatosan.

A falusi életmód, a határjárás adta lehetőségek, a csodálatos táj mind-mind megerősített bennünket abban, hogy a pedagógiai programunk átdolgozásakor a fő hangsúlyt a **természetszeretet és természetvédelem, az egészséges életmódra nevelés és a néphagyomány-ápolás kapja**. Ezért programunk megírásához a „**Néphagyományőrző óvodai program**”-ból vettünk át olyan részeket, melyek megegyeznek a mi pedagógiai elképzeléseinkkel.

Az ősi kultúra hagyományrendszere beépült és nagy hangsúlyt kapott eddig is óvodánk életében. „Néphagyományok az évkörben” címmel dolgoztuk fel 1996-ban elképzeléseinket, terveinket és az elkészített anyag szerint terveztük és szerveztük a nevelési folyamatainkat, s ezt a kitaposott utat szeretnénk továbbra is folytatni.

Programunkat tehát saját anyagunk megtartásával és a fent említett program bizonyos részeinek felhasználásával készítettük el.

Nevelési rendszerünk középpontjába a gyermek és a vele együtt élő óvodapedagógust állítjuk. A gyermekek tevékeny mindennapjai biztonságot nyújtó feltételrendszerben, szeretetteljes légkörben valósulnak meg. Az óvodai és a családi nevelés összhangját a nyitottság és a bizalom elemeire építjük. A leglényegesebb gyermeki tevékenységnek az **elmélyült játékot** tartjuk. **Egészségvédő** szemléletmódot formáló **programot** szeretnénk megvalósítani, sok-sok túrázással, kirándulással, a „zöldnapok” beindításával, az állandó folyadékszükséglet kielégítésével, olyan szülőértekezletek megtartásával, ahol szakemberek tartanak felvilágosítást különböző témakörökben a szülők részére. Az óvoda udvarán veteményes- és virágoskertet, komposztot alakítottunk ki, hogy a gyermekek tevékenyen is részt vehessenek a program megvalósításában. A természetvédelem terén pedig „madárbarát” kert kialakítására törekszünk

Mottónk: Szeresd, óvd, véd a környezeted!

2. Gyermekkép, óvodakép

Gyermekkép

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek, **fejlődő személyiség**, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyéneként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Óvodakép

1. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
2. Az óvoda a **köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye**, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvoda funkciói:

óvó – védő,
szociális,
nevelő – személyiségfejlesztő funkció.

Az óvodai nevelés alapelve:

- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi. A gyermekekről való gondoskodás szeretetteljes kell, hogy legyen.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését és egyéni képességeinek és képességeinek kibontakoztatását. A gyermekek nevelésében az óvodák továbbra is kiegészítő szerepet töltenek be, esetenként hátránycsökkentő szereppel.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk. Minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- A gyermeki szükséglet kielégítéséről.
- Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
- A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról.
- E tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről.
- A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

2. 1. Az óvodai nevelés célja

Az óvodai nevelés célja:

Az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

A gyermekek harmonikus fejlesztése a természetszeretet és természetvédelem, az egészséges életmódra nevelés és a néphagyomány-ápolás gazdag eszköztárával.

A gyermekekben a természet és a hagyományok iránti fogékonyság megalapozása.
/Néphagyományőrző óvodai program – a program célja – 11. old./

A közös tevékenységek során a gyermekekben alapozódnak meg azok a képességek, jártasságok, amelyek képessé teszik az együttélésre, majd az iskolai életmód elfogadására.

Az óvodai nevelésnek az emberi értékek közvetítéséről is gondoskodnia kell.

2. 2. Az óvodai nevelés feladatai

Általános nevelési feladataink: az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

Az egészséges életmód alakítása.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés.

Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

2. 2. 1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja: az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Feladatok:

A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.

A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.

A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.

A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

Megfelelő szakember bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve
- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az óvónő az óvodai felvétel után készítsen a gyermekekről **anamnézist**.

A **testi szükségletük kielégítése** alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységvégzéshez szükséges, ezért ezek feltárására helyezze a hangsúlyt. A gyermekek gondozásánál fontos az óvónő és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony kialakítása, a természetes testközelség megléte, az óvónő toleranciája, tapintatos viselkedése, gondoskodó, simogató szeretete.

Az érzelmi biztonság segíti át a „botladozó”, önmagát kipróbáló gyermeket az önkiszolgálás bonyolult tevékenységrendszerén.

A **helyes életritmus** megteremthető a folyamatossággal, amelyet a napirend rugalmassága és többnyire kötetlensége jellemez.

Táplálkozás

A gyermekek egészséges fejlődésének fontos feltétele az életkori sajátosságoknak megfelelő **egészséges, változatos, vitamindús táplálkozás**, a gyermekek egyéni ízlésének ismerete, formálása.

Napi háromszori étkezést biztosítunk, melyet szervesen, a **folyamatosság módszerével** alakítottunk ki. Az étkezés **önkiszolgálással**, s a lehető legrövidebb várakozási idővel valósul meg. A gyermekek a megjelölt időkereten belül a tízórai és az uzsonna időpontját maguk választják meg, a déli étkezést is egyéni tempóban fejezik be.

Biztosítjuk a gyermekek részére, hogy a nap bármely szakában **ihassanak**.

A hetente visszatérő „zöldnap”, vagyis a **zöldség- és gyümölcsfeldolgozó tevékenység**, a közös csemegés formálja a gyermekek szemléletét, a szülők figyelme is ráirányul a nyers zöldség- és gyümölcsfogyasztás, a rágás fontosságára. Nagy figyelmet fordítunk az **esztétikus terítésre** és a **kulturált étkezési szokások** betartására.

Testápolás

A testápolás a gyermekek **tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozását** szolgálja. Az önkiszolgáláshoz szükséges készségek elsajátítását a felnőtt és a gyermekek közötti meghitt kapcsolat segíti. A testápolás közben a gyermekek utánzási hajlama lerövidíti a szokás tanulási folyamatát (mosakodás, kéztörölés, fogmosás, fésülködés, wc használat). Fontosnak tartjuk, hogy a felnőtt állandóan segítőkészen jelen legyen.

Öltözködés

Az öltözködés a **test védelmét szolgálja** az időjárás változásaival szemben és a **gyermeki önállóságot, izlésvilágot alapozza meg.**

A gyermekek ruházata a sokféle tevékenység gyakorlásához, az időjárás változásaihoz igazodó, **kényelmes, réteges és praktikus**, könnyen le- és felvehető legyen. Egészségügyi szempontból szükséges a gyermekeknek benti játszóruha, benti cipő, a pihenéshez pizsama, udvarra szabadidőruha, kinti cipő, testneveléshez tornafelszerelés.

Mozgás

A mozgás **belső igény, élmény** a gyermekek számára, amit felszabadultan, jókedvűen, örömmel végeznek. A gyermeki mozgásigény kielégítését a változatos tevékenységek biztosítják: mikro-csoportos séta; kocogó-futó tevékenység; prevenciós fejlesztő torna; lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgás; mindennapi szabad mozgás; szervezett mozgásos tevékenységek; stb.

Edzés

Az edzés folyamatában a gyermekek **ellenálló képessége fokozódik**, szervezete alkalmazkodik az évszakok változásaihoz. Fontos, hogy a gyermekek minden évszakban, minél több időt töltsenek a szabadban. A jó levegő, a napfény és a víz a gyermekek edzését szolgálják.

Pihenés

A pihenés, az alvás az óvodás gyermekek egyéni alvásigényének kielégítését, **testi fejlődését szolgálja**. A nyugodt pihenés, alvás légkörének megteremtése minden óvodai dolgozó feladata: a csoportszoba levegőjének cseréje és a külső zavaró ingerek megszüntetése. A gyermekek tevékenységéhez igazodó hangnemet használunk, tehát már a pizsamába öltözés ideje alatt halkán beszélünk, majd enyhe

sötétítés mellett, **mesével, halk énekléssel, dúdolással** teremtjük meg a pihenéshez, alváshoz szükséges feltételeket.

Csoportszobák

Többfunkciósak, itt zajlik a **szabad játék, a különböző tevékenységek, az étkezés, a pihenés**. Falai világosak, nagy ablakokkal, fehér függönnyel, ami a természetes fény besugárzását szolgálja és a nap folyamán többszöri levegő cserét tesz lehetővé. Erős napsütés esetén redőnnyel védekezünk. Padló és falburkolata jól tisztítható. Gázfűtés biztosítja az egyenletes hőmérsékletet. A berendezési tárgyak gyermekléptékűek, esztétikusak, természetes anyagból készültek. A bútorok nagy része a gyermekek által könnyen mozgatható, formai kivitelezésük, elhelyezésük kizárja a balesetveszélyt. Mozgásfejlesztő játékeszközöket is elhelyezünk, mint pl. greiswald, bordásfal, body roll, stb. A gyermekek által használt eszközök, játékok elérhető magasságú polcokon nyernek elhelyezést. A hagyományos és szükséges berendezések és játékeszközök elhelyezésén túl, a napi mesélés, bábozás, dramatizálás az erre a célra kialakított mesesarokban történik. Külön figyelmet fordítottunk a kézműves, az élő- és természetsarok helyének megválasztására is.

Öltöző

A gyermekek **váltóruhája, cserecipője, tornafelszerelése** a fényképükkel ellátott polcokon kap helyet.

Falra helyezett táblákon és polcokon található a gyermekek **munkái**.

A szülők részére **információs táblát** függesztettünk ki, ahol tájékoztatást kapnak az éppen aktuális eseményekről.

A csoportszobák bejárata mellett a falon olvasható a **hetiterv**, hogy a szülők nyomon követhessék a csoport nevelési-fejlesztési elképzeléseit.

Mosdó

Minden gyermeknek van jellel ellátott, elkülönített **fogmosó felszerelése, törölközője, fésűje**. Folyékony szappan, körömkefe áll a gyermekek rendelkezésére. A wc helyiségeket válaszfal és függöny határolja, tiszteletben tartva a gyermekek személyiségjogait.

Zene- és videó szoba

Segíti a környezet tevékeny megismerését és a zenei nevelés élményszerű megszerettetését.

Óvodaudvar

Az **óvoda legfontosabb fejlesztési tere**, a gyermekek természetes mozgásigényének kielégítését szolgálja. Az udvar akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek szinte egész napjukat kint tölthetik. Az udvarunk változatos felületű: füves, homokos, betonozott, napos és árnyékos részek váltakoznak. Az udvar esztétikai szépségét adják a fák, bokrok, díszcserjék és a gyümölcsfák, ízlésesen kialakított veteményes- és virágoskertek.

A **mozgásfejlesztő eszközök** különböző típusú mozgásoknak adnak lehetőséget. Homokozóval is rendelkezünk, mivel a homokozás a gyermekek udvari tevékenységének sorában elsődleges helyet foglal el.

Az egészségvédelem szempontjából fontos a homok évenkénti cseréje, s ha szükséges naponkénti lazítása, valamint nyáron a locsolása.

A **természetes mozgások** gyakorlására nagy, tágas, füves tér áll a gyermekek rendelkezésére. Pódiumszerű színpadunk van, ahol dalos játékozásra, bábozásra, dramatizálásra, rajzolásra nyílik lehetőség. Előtte egy nagyobb méretű, szilárd burkolatú felület, „nézőtér – kresszpálya” kialakításával, a közlekedéssel kapcsolatos szabályok gyakorlására van lehetőség, valamint rollerezésre, kerékpározásra, labdajátékozásra.

Kerti csap biztosítja a gyermekek **ivóvíz ellátását**.

A **vizes edzés** zuhanyrózsák felállításával biztosítható.

A fejlődés jellemzése az óvodáskor végére:

A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóak nagycsoportos korukra.

Felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.

A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.

Zsebkendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.

Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.

Készség szinten használják a kanalat, villát, kést.

Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek.

Étkezés közben halkán beszélgetnek.

Teljesen önállóan öltöznek.

Ruhájukat ki- begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.

Ruhájukat esztétikusan, összehajtva a polcukra helyezik.

Környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.

Ügyelnek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

2. 2. 2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés célja: Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Feladatok:

A gyermekeket az óvodában érzelmi biztonságot nyújtó derűs, kiegyensúlyozott szeretetteljes, családi légkör vegye körül a beszoktatástól az óvodáskor végéig.

A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik.

Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.

Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az óvoda minden dolgozójának tudnia kell, hogy a gyermek akkor fejlődik (fejleszhető), ha "szeretve érzi magát", mert elfogadjuk olyannak amilyen (Gordon, 1994.).

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a **magatartás érzelmi vezéreltsége**. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy **a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. Családias légkörben** alakul ki a gyermek érzelmi kötődése társaihoz,

felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönöz.

A gyermekek élettere legyen **barátságos, otthonos**, amit elsősorban az óvónő tervez meg, de adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesülhessenek.

Az otthonosság érzése fokozható, ha az óvoda épületében szabadon mozoghatnak, ha a nagycsoportosok megfelelő biztonság mellett, meghatározott céllal, önállóan mehetnek ki az udvarra is.

Az óvoda **hagyományai, szokás- és normarendszere** mélyíti a gyermekek összetartozását, felelősségét, feladattudatát.

A gyermekek érkezésekor az óvoda öltözőjében az alkalmankénti halk zene segítse a nyugalmat árasztó miliő megteremtését.

A **beszoktatás** időszaka meghatározza a gyermekekben kialakuló érzelmi kötődést az óvodához, ezért az óvónő a gyermekek óvodába lépése előtt látogassa meg őket otthonukban. Adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával: „anyás beszoktatás” keretén belül. Hozzassák el magukkal azokat a tárgyaikat, amelyekhez ragaszkodnak.

A nevelési év kezdetén az óvónő a csoportba járó „rég” gyermekeket is az újak elfogadására hangolja rá, arra, hogy, nyílt odafordulással segítsék az érkező gyermekeket.

Szeretetteljes magatartással, az egyes szülőhöz, gyermekhez elfogadó odafordulással segítsen az „átállás” nehéz folyamatában.

A sok érdekes játék mellett személyes kapcsolattal, mesével, ölbéli énekes játékokkal, mondókákkal kedveskedjen a gyermekeknek. A lefekvésnél az új gyermeket különös szeretettel vegye körül.

Türelemmel, tapintattal mutassa be a testápoláshoz, étkezéshez használatos tárgyakat, mutassa meg azok használatát.

Már a beszoktatás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzék a tevékenységeket, amit sok-sok **érzelmi megerősítéssel**, játékosan gyakoroltasson, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait.

Az óvónők az érzelmi kötődések mielőbbi létrejöttéhez hitelesen alkalmazzák a **megerősítés, a dicséret** személyre szóló formáit. Ez a régebben járó gyerekekre is ösztönzően hat, az új társakkal való törődést utánzással ők is gyakorolják. Az óvónő az év közben érkező gyermekek fogadásában is legyen körültekintő.

A **családias légkör** megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását, a szociális tanulás folyamatát. Mindehhez gazdag, tevékenykedtető élet szükséges. A gyermek az egymás mellett játszástól az együttjátszásig, majd az együttjátszás és tevékenykedés során a „mintha” helyzetekben különböző

viselkedéseket gyakorol, tapasztalatokat szerez, alakul szociális készsége. A viselkedést megerősítő jelzések segítik a gyermeket a kommunikációban és abban, hogy megtanulja értékelné saját és mások cselekedeteit, megtalálja helyét a csoportban. A közösen átélt élmények a gyermekben az újra, meg újra átélés vágyát erősítik meg, az együttműködés reményében alkalmazásra serkentik.

Ez egy olyan spirál, amelyben a szociális viselkedéskészség egyre magasabb szinten jelenik meg.

Az óvónő az érdektelen gyermekekre szenteljen figyelmet, hogy mielőbb kiderítse érdektelenségük okát. A különleges gondozást, bánásmódot igénylő gyermekeket **elfogadó szeretettel, példát mutató figyelemmel** segítse.

Nyújtson lehetőséget ahhoz, hogy a gyermekek gyakorolják azokat a viselkedési, udvariassági formulákat, amelyek az emberi kapcsolattartáshoz, a csoportban éléshez nélkülözhetetlenek. A közös élményekkel az összetartozás érzését erősíti. A csoportban kialakult biztonságot nyújtó **szokás- és normarendszer** segít elfogadtatni a gyerekekkel a csoport viselkedési szabályait.

Az óvónő hangneme, szeretetteljes kapcsolat-teremtő stílusa, minta a gyermek, a szülő számára, a gyermeket utánzásra ösztönzi.

A gyermekek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha **jól érzik magukat** a csoportban.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában az óvónő próbálja megérteni – elsősorban érzelmileg – a gyermekeket. A parancsolás helyett igyekezzen kérdezni, ami elősegíti a megértést, az átérzést. Így elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszaszorítva, hanem más irányba terelhetővé válik.

Az óvónő tudatosan törekedjen saját érzelmi kifejezőmódját hitelessé, sokszínűvé tenni, és a gyermeki érzésvilágba való beleélési képességét fejleszteni. Érezze át, hogy az óvónő-gyermek és a gyermek-gyermek viszonyát az együttes tevékenységek élményei határozzák meg. Ennek tudatában alakítsa a gyermek erkölcsi érzelmeit: szeretet, barátság, tisztelet. Formálja erkölcsi tulajdonságait, mint például a tettekkészség, együttérzés, bátorság, stb.

Az óvónő a gyermek intellektuális érzelmeit, - a kíváncsiságot, a rácsodálkozást, a felfedezést, a sikert, az aktivitást – a néphagyományörzés és természetszeretet hatásrendszerével tudatosan tartsa ébren, fejlessze.

Az esztétikai érzelmek alakításában a harmonikus környezet, a képzőművészeti, táncművészeti, zenei, népművészeti alkotások nyújtotta élményekre építsen.

A gyermekek tevékenységéhez az óvónő biztosítson nagy **szabadságot**, a pontos határok megjelölésével.

Az óvónő a többszöri „határátlépésnél” vezessen be **szankciókat**. Ugyanakkor adja meg a lehetőségeket a **javítás**hoz. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.

A bátortalanabb gyermekek nevelésekor az óvónő minél többször örüljön a kisebb előrelépéseknek, fejlődésnek is.

Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül.

Az óvónő segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.

A gyermekek **viselkedéskultúráját** fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni. Tiltalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és változásra képessé váljanak. Az óvónő örömét jelezze dicsérettel, és félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat. A **humor** jó segédeszköz a pozitív viszony ápolásában, a szeretet egy bizonyos formája. A nehézségeket a humor feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.

Hassa át a **közösségfejlesztő pedagógiai munkát** az odafigyelés, meghallgatás, a saját érzések elmondása, mások érzésének meghallgatása, elfogadása, hogy a gyermekek örömteli optimizmusa fejlődhessen.

A fejlődés jellemzése az óvodáskor végére:

Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, tettekben, szavakban is nyilvánosságra hozzák.

A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szabályainak betartása.

Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.

A felnőttek kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.

Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.

Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.

A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.

Igényükké válik a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.

A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik. Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyerekek közléseit.

Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.

A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.

Értékelik saját tetteiket, és az eléjük tárt magatartási példákat. Konfliktusos helyzetben társaikkal képesek egyezkedni.

Érvényesítik kezdeményező készségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.

Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.

Testileg, lelkileg és szociálisan is éretté válnak a sikeres iskolai munkára.

2. 2. 3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az értelmi nevelés célja: hogy az óvoda a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermekeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetükről.

Feladatok

A gyermekek értelmi képességeinek fejlesztése: a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érezékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és az alkotóképesség fejlesztése.

Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A gyermekek anyanyelvének fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása.

A tervezetten szerzett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósítása.

A program a **játékba ágyazott tevékenységeken** keresztül kínálja a gyermekeknek a változatos cselekvéseken alapuló **tapasztalatszerzés** lehetőségeit.

Tevékenységük állandóságát a gyermekek állandó **érdeklődési vágya** tartja fenn. Az érzelem és a mozgás a gyermeki érdeklődés egyik irányítója, mozgató rugója. Ami iránt érdeklődik, azt törekszik megismerni, valamint a mozgásöröm készíti az újabb és újabb próbálkozásra. Érzékszervein keresztül szerzi a tapasztalatokat, az érzelmi benyomásokat. Ezeknek **az érzékszervi-mozgásos sémáknak a tapasztalatai indítják el a tanulás folyamatát.**

Az óvónő a játéktevékenységeken keresztül megismeri a gyermekek egyéni sajátosságait. Megfigyeli, kit mi érdekel, milyen ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkezik, milyen a mozgásfejlettsége. A megfigyelés az egyes gyermek értelmi képességszintjének megállapításához szolgál adalékkul, s ez lesz az egyéni fejlesztés kiinduló alapja.

Az óvónő a megfigyelés közben számon tartja azokat a gyermekeket, akiknél nem tapasztalható belső szükségletből fakadó érdeklődés, nem fejtenek ki alkotó

tevékenységet, a társas kapcsolatokban nem kezdeményezők. Ezek ismeretében alakítja ki az egyes gyermekekhez igazodó módszereket, amellyel az érintett gyermeket elindítja a fejlődés útján.

A gyermek **érzékszervein keresztül, tapasztalati úton** ismeri meg az őt körülvevő világot. Közös alkotó tevékenységek fejlesztik értelmi képességeit. Sikerélménye hatására az emlékezeti bevésés erősebb és újra átélésre ösztönöz. Az érzelmi többlet fokozza az értelmi fogékonyságot. A közös tevékenységek, a beszélgetések során ráérez az együttgondolkodás örömére, alakul kifejező- és problémamegoldó készsége, fejlődik gondolkodása.

A gyermek a differenciált bánásmód hatására jut el a saját értelmi képességeinek legmagasabb szintjére.

Az **anyanyelv** áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része.

A gyakori **mondókázás, verselés, a mindennapi mesélés, dramatizálás, beszélgetés, az éneklés** által a gyermekek intenzívebben részesülnek az anyanyelv élményében. Az óvoda feladata a gyermekek beszédképességének gondozása, fejlesztése. Oldott, derűs légkör megteremtése, melyben a gyermekek természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédképessége fejlődik és fejleszthető.

Az óvoda dolgozóinak céltudatosan törekedniük kell **beszédkultúrájuk csiszolására**.

Beszédpéldájukkal hatnak a gyermekre, a szülőre, a munkatársaikra. Metakommunikációjukkal együtt nagy gondot kell fordítani a beszéd hangszínére, erősségére és tempójára.

Az óvónőnek **nyitott légkört kell teremtenie**, ahol a gyermek „szóra nyílik”, beindul közlési vágya, nyíltan, őszintén beszél arról, ami őt foglalkoztatja. A gyermek a szóbeli közlés elemeit utánzással sajátítja el, ezért az óvónő részéről rövid, pontos, megfogalmazás szükséges.

A felismert beszédzavarok, hibák esetén szakember, **logopédus** segítségét vesszük igénybe.

A beszéd nemcsak az érintkezés, a viselkedés-szabályozás, hanem a gondolkodás eszköze is. A beszéd és a gondolkodás fejlődése szorosan összefügg. A gyermeki gondolkodás szemléletes cselekvő tevékenység, a szókincsgyarapításnak ezért feltétele az állandó cselekvés fenntartása.

3. Az óvodai élet tartalmi kerete

Néphagyomány-ápolás, népszokás a nevelés folyamatában

Az élet megerősítette azt a feltételezést, hogy a nemzeti identitás, önismeretre nevelés fontos eszköze a **néphagyomány-ápolás**.

A **néphagyományokkal, népszokásokkal, jeles napokkal** kiskorban történő megismerkedés és befogadás egy örök életre meghatározó szerepet játszik. A ma élő gyermekek is ismerjék elődeik szellemi, anyagi kincseit, és ezeket a kincseket ne csak megismerjék, hanem meg is becsüljék.

A **népművészi alkotások** szépségével már az óvodás gyermeket is meg lehet és meg kell ismertetni. Ehhez természetesen az kell, hogy valóban szépet kapjon. A népművészetből bármikor meríthetünk a gyermekek gyönyörködtetése, az óvodai élet színesebbé, hangulatosabbá, gazdagabbá tételére céljából.

Mai világunkban az óvoda válik mindinkább a nyugalom szigetévé, ahol a régi néphagyományokat megfelelő miliőben, játékosan sok öröm és kacagás közepette lehet gyakorolni. A gyermekek kezét fogva kívánjuk bevezetni a múltunk megismerésébe, mindabba, amit apáink ránk hagytak.

Hogy mindezen feladatot maradéktalanul elláthassuk, ahhoz az is kell, hogy tisztában legyünk ne csak azzal, hogy mi tartozik a néphagyományok körébe, hanem azzal is, hogy honnan is indul, miből alakultak, mely hiedelmek táplálták ezeknek a gyökereit.

A program hangsúlyozza a hagyományőrző tevékenységformák kiválasztásánál, tervezésénél az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak szem előtt tartását. E tevékenységformák évről évre visszatérő tervezése és megvalósítása során nyílik arra lehetőség, hogy kialakuljon az óvoda belső hagyományrendszere.

A néphagyomány-ápolás célja: az óvodai nevelésben a múlt értékeinek megőrzése, mert hogyha eltűnnek a hagyományok egy nép életéből, akkor eltűnik annak a népnek a közössége, mert a népi kultúra „üzen a jövő nemzedékének”.

A program nemcsak a népművészeti és a jeles napok elemeit öleli fel, hanem a mindennapi élethez kapcsolódó tevékenységeket is. Ennek összefoglaló keretét évszakonkénti rendezésben az „**Évkör**” adja.

Az alábbi módon rendszereztük az óvodai tevékenységformákat gazdagító jeles napokat, hagyományokat:

Az óvodában ünnepelhető néphagyományőrző jeles napok.

A gyermeki élet „sorsfordulóihoz” kapcsolódó jeles napok, hagyományok.

A természet közeli életmód jeles napjai, hagyományai.

Nemzeti ünnepünk és kapcsolódó hagyományaink.

3. 1. Az óvodában ünnepelhető néphagyományőrző jeles napok

Szeptember – Szent Mihály hava

Szeptember 1. – Egyed napja

A szőlőhegyeken zárónap. Jósló, rámutató nap: jó vagy rossz a szőlő és a gyümölcstermés. Régebben ezen a napon álltak szolgálatba a pásztorok.

Óvodában: Készülődünk a szüreti mulatságra.

Szeptember 8. – Mária - Kisasszony napja

Az ősz kezdő napja. Szűz Mária születésnapja – búcsújáró nap.

A hit szerint ezen a napon a fecskék sem indulnak útnak.

Az őszi vetés kezdőnapja.

Egyes vidékeken a dióverés kezdőnapja.

Óvodában: Diót szüretelünk az óvoda udvarán, vagy egyik óvodásunk otthonában.

Szeptember 29. – Mihály napja

Vető-nap és a tél rámutató napja. E nap után a fű sem nő tovább. Megszűnik a mézelés.

Az ország sok vidékén a nyájak behajtásának, a pásztorok számadásának a napja volt. Mihály-napi vásárt tartottak.

A halak a víz fenekére húzódnak, ezért hidegebb vidéken a téli halászat kezdő napja.

Óvodában: Megfigyeljük a természet változását, gyűjtjük a természet kincseit, amit elrendezünk a természetsarokban, s díszítjük vele a csoportszobát. Betakarítjuk a terméseket az óvodai kiskertből és feldolgozzuk azokat, majd elvégezzük az őszi munkákat.

Megfigyeljük az állatok viselkedését, hallgatunk róluk népmeséket, verseket, mondókákat, szép őszi népdalokat.

Tanulunk névcsúfolókat, vásári kikiáltó rigmusokat, segítséggel berendezik a gyermekek a Mihály-napi vásár helyszínét, árusítják saját készítésű vásárfiáikat.

Megismertetjük őket népi hangszerekkel, játszhatnak népi játékokat, népzenere táncolhatnak egyszerűbb lépéseket. Megismertetünk velük néhány ügyességi és sportjátékot, mint pl.: kakasviadal, zsákban futás, stb.

Szeptember vége – Kukoricatörés

Óvodában: Megfigyeljük a természet színeit.

Ismerkedünk a kukorica termésével, gyűjtünk csuhét, csutkát, szárat, haját, amiket felhasználunk a játékhoz, tevékenységekhez.

Október – Mindszent hava

Október 15. – Teréz napja

A szüret kezdő napja.

Óvodában: Az óvodások részt vesznek a szüreti mulatságon a falu lakosságával közösen. Énekeket, dalos játékokat, verseket, mondókákat tanulunk a szüretről.

A szülők által szervezett szüreten tevékenyen részt veszünk a különböző munkafolyamatokban, ezáltal megismerik a gyermekek a munka menetét és az eszközök nevét. Szőlőt és a mustot kóstolunk.

Október 18. – Lukács napja

A kórházak, fürdők védőszentje, egyben a faluk védőszentje is.

Reziben ekkor tartjuk a búcsút.

Óvodában: készülődünk a búcsúra.

November – Szent András hava

November 1. – Mindenszentek; november 2. – Halottak napja

A mindenszentekhez és a halottak napjához a halottakra való emlékezés szokásai kapcsolódnak: a sírok megtisztítása, virággal való feldíszítése és gyertyagyújtás.

Óvodában: Az óvónők beszélgetnek a gyermekekkel az elmúlásról, de ezt a napot nem szabad agyonmagyarázni.

Ismert síroknál, mint pl. elhunyt pedagógusok, hősök emlékműve, gyertyát, mécsest gyújtunk, amikor kísérelünk a temetőbe.

November 11. – Márton napja

A téli évnegyed kezdő napja.

A Dunántúlon e napon vágják le Márton lúdját és kóstolják meg az új bort, amelynek Márton a bírója.

Óvodában: A nap hangulatához hozzátartozó ludas mondókákat, játékokat tanulunk, játszunk.

November 19. – Erzsébet napja

Szegények, elhagyatottak, kórházak választották védőszentül.

Időjósítás is fűződik ehhez a naphoz: ha Erzsébet napon havazik, azt mondják „Erzsébet megrázta a pendelyét/dunnáját”.

Óvodában: Erzsébet említése a gyermekjátékokban gyakori, ezért dalos játékok tanításával tudunk megemlékezni erről a napról.

November 25. – Katalin napja

Mivel e nap advent kezdete előtti napokra esik, utána már sem lakodalmat, sem táncmulatságot nem tartottak.

Időjósító nap: „ha Katalinkor kopog, karácsonykor locsog”.

Óvodában: Gyümölcsfaágat teszünk vízbe ezen a napon, s megfigyeljük, hogy karácsonyig kihajt-e?

November 30. – András napja

András apostol és vértanú „égi születésnapja”. A hozzá legközelebb eső vasárnap, advent első vasárnapja.

„Disznóölőnek” is nevezik, mert ezen a napon kezdték a disznóöléseket.

Óvodában: Ismerkedünk az advent jelképeivel, adventi koszorút készítünk.

Adventi naptárt nézegetünk, esetleg készítünk.

December – Karácsony hava

Advent - A karácsonyra való készülődés ideje, az egyházi év kezdete.

Óvodában: Elhelyezzük az adventi koszorúkat a csoportszobában és a folyosón, ezzel megkezdődik a karácsonyvárás időszaka. Beszélgetünk a kisjézus születésének történetéről, képeskönyveket nézegetünk róla.

Hetente meggyűjtjük az adventi gyertyákat, énekeket, verseket tanulunk a szeretet ünnepével kapcsolatban.

December 4. – Borbála napja

Szent Borbála a bányászok, a tüzérek és a várak védőszentje.

Katalinnal együtt a hajadon lányok pártfogójuknak tekintik. A Borbála napon vízbe tett és karácsonyra kivirágzott cseresznyeág a lány férjhezmenetelét jósolta meg.

Óvodában: Cseresznyeágot teszünk vízbe és megfigyeljük, hogy kivirágzik-e?

December 6. – Miklós napja

Miklós a szüzek, a hajósok, a halászok és a vándordiakok patrónusa. A keleti egyház máig legtiszteltebb szentje.

A Mikulás járás hagyománya az újabb időkben terjedt el.

Óvodában: Az alkalomhoz kapcsolódó mondókákat, verseket, énekeket tanulunk.

Feldíszítjük az óvodát a gyermekek munkáival.

A csomagokat az óvoda SZM- tagjai vásárolják meg, majd munkadélután keretén belül készítik el.

Az óvodába érkezőket alkalomhoz illő zene fogadja a folyosón.

Ezen a napon a gyermekek és a felnőttek ünneplő ruhában jönnek az óvodába.

A szánon, vagy lovas kocsin érkező Mikulást és krampuszokat a gyermekek énekekkel és versekkel köszöntik, akik cserébe megajándékozzák őket.

Az általános iskola tanulói kis műsorral szoktak kedveskedni az óvodások és a Mikulás részére, ezzel is gazdagítva az ünnepet.

December 13. – Luca napja

E naphoz többféle hiedelem fűződik.

A Lucia név a lux, azaz a fényesség szóból származik. Neve napján meggyfaágot vágtak, vízbe tették és ha kizöldült, a lány a következő esztendőben férjhez ment.

E napon tilos volt a lányoknak, asszonyoknak dolgozni, ha ezt tették súlyosan bűnhődtek.

A fiúk kotyolni jártak. Loptak szalmát, amit magukkal vittek, arra ülve mondták el köszöntőjüket, bő termést, a jószág nagy szaporulatát kívánva, amiért ajándékot kaptak.

Luca széket készítettek kilencféle fából.

Luca búzát ültettek, hajtásából következtettek a következő évi termésre.

Óvodában: Megismertetjük a gyermekeket a Luca napi szokásokkal. Az e naphoz kapcsolódó dalokat és jókívánásokat tanulunk, búzát ültetünk, naptárt készítünk, vendégváró pogácsát sütünk, meggyfaágot teszünk vízbe. A gyerekek Luca napján

kotyolnak az óvodában, az iskolában és a faluban. Almával, pogácsával jutalmazzuk őket a jókívánságokért cserébe.

December 24. – Ádám és Éva napja, Karácsony estéje

December 25. – Jézus születésének napja

A karácsony előtti estén jártak a betlehemesek, akik a Szent család történetét adták elő dramatikus formában.

A családok ekkorra állítják fel a karácsonyfát, s helyezik alá az ajándékokat.

A fenyő örökzöldje az életet jelképezi.

Óvodában: Az ünnephez kapcsolódó mondókákat, verseket, dalokat tanulunk, zenéket hallgatunk. Az ünnepre való készülődés már az adventi koszorú elhelyezésével elkezdődik, majd folyamatosan díszítjük az óvodát a gyermekek munkáival, fenyőágakkal, karácsonyi jelképekkel.

Megismertetjük a gyermekeket a Szent család történetével, a karácsonyi népszokásokkal, az ünneppel kapcsolatos könyveket nézegetünk, meséket mondunk. A Jézuskáról minden gyermek hallott már és tud valamit. A Betlehem a maga egyszerűségével, történetével ragadja meg a gyermeki érzelem és képzeletvilágot. Több részletben mesélünk a szálláskeresésről, a pásztorozásról, de legjobban az anya- gyermek kapcsolatát emeljük ki.

Ebben az időszakban ajándékot készítünk a gyermekekkel a szüleik részére, mézeskalácsot sütünk, gyertyát öntünk, esetleg szaloncukrot főzünk és csomagolunk.

Az ünnep előestéjén a szülők munkadélután keretén belül feldíszítik a karácsonyfát és elhelyezik az ajándékokat, amit a költségvetésből vásárolunk.

Az óvodába lépőket halk karácsonyi zene fogadja a folyosón. Ezen a napon a gyermekek és a felnőttek is ünneplő ruhában érkeznek. A csoportban elsötétítünk és meggyújtjuk a gyertyákat, majd nyolc óra körül együtt megyünk be, hogy lássuk a csodát. Kézfogással, körbeállva, dallal, verssel, zenehallgatással köszöntjük a karácsonyt és egymást, aztán az ajándékokat csodáljuk meg és boldogan játszunk velük. Ezen a napon együtt tízórazunk az ünnepi asztalnál.

A karácsonyi hangulatot fokozza az iskolás gyermekek pásztorjátéka és karácsonyi műsora.

Jókívánságok közepette a gyermekek e napon viszik haza a Luca napi búzát és a családnak készített ajándékot.

Január – Boldogasszony hava

Január 1. – Újév napja

Hiedelmek: Amit ezen a napon cselekszünk, az egész évre hatással van. Ha nagy pelyhekben hull a hó, akkor rövid lesz a tél. Ha hideg, éles szél fúj, akkor is hosszú és hideg lesz a tél.

Szokás volt kútnál mosakodni, hogy egész évben frissek maradjanak.

Bíztak a szó varázserejében, erre szolgáltak a köszöntők.

Bab, borsó, lencse, kukorica, rizs sok pénzt biztosít.

Óvodában: Újévi köszöntőket tanítunk a gyerekekkel és ezt el is mondjuk a nagyobbakkal a kisebbek részére.

Január 6. – Vízkereszt vagy Háromkirályok ünnepe

A karácsonnyal kezdődő ünnepsorozat utolsó napja, ezen a napon gyújtják meg utoljára a karácsonyi gyertyákat a fákön.

E naphoz fűződik a háromkirály járás népszokás, gyermekek járnak házról házra köszönteni.

Ezen a napon vizet és tömjént szenteltek, innen ered az elnevezés is, hogy vízkereszt.

Szerencsevarázsló és gonoszúzó nap.

Óvodában: Utoljára meggyújtjuk az adventi gyertyákat, majd közösen elbontjuk a karácsonyfát. A rajta található édességeket elfogyasztjuk, miközben felidézzük az ünnep hangulatát.

Ezzel a nappal zárul a karácsonyi ünnepekör és kezdődik a farsang időszaka.

Farsang – vízkereszttől hamvazószerdáig – mozgó nap

A bevonuló tavasz ősi ünnepe. A farsang maszkos alakoskodás, amely húshagyó kedd éjfélig tart. Ekkor kezdődik a báli szezon.

Óvodában: A farsangi mulatságot több hetes előkészület előzi meg. Farsangi mondókákat, verseket, énekeket, bálba hívogató rigmusokat, egyszerűbb tánclépéseket tanítunk a gyermekekkel. Farsangi álarcokat készítenek és díszítenek, amivel aztán játszhatnak is. Együtt díszítjük fel az óvodát a farsangi mulatságnak megfelelően, amihez felhasználjuk a gyermekek munkáit is.

E napon hangulatos zene fogadja az érkezőket. A gyermekek magukra öltik a kiválasztott jelmezeket és összegyűlünk a csoportszobában, ahol kezdetét veszi a farsangi vigadalom, az alakoskodás, vagy a bolondos lakodalmas játék, stb. A közös

játék után mindenki egyenként is bemutatkozhat akár verssel, vagy énekkel is, ha elég merész, de ez nem kötelező. Majd egy jót mulatunk népzeneire, s ezt követi a közös eszem-iszom, amihez a segítséget a szülők adják, hiszen ők hoznak farsangi fánkot, különböző süteményeket, üdítőt, stb. A délelőttöt közös játék, tánc zárja, majd ebédre is az ünnephez illő teríték és étel kerül az asztalra.

Február – Böjtelő hava

Február 2. – Gyertyaszentelő Boldogasszony hava

Általában elterjedt időjárás- és természetjósító megfigyelések kapcsolódnak hozzá: ha ezen a napon kisüt a nap, és a medve meglátja az árnyékát, visszamegy a barlangjába és még negyven napig tart a hideg.

Óvodában: Medvetáncoltató énekeket tanítunk a gyermekekkel.

Február 19. – Zsuzsanna napja

Időjósító nap: Zsuzsanna elviszi a havat és megszólaltatja a pacsirtákat.

Óvodában: Természeti megfigyelést végzünk.

Február 24. – Mátyás napja

Ehhez a naphoz is időjósító megfigyelés fűződik: „Ha Mátyás jeget talál, akkor töri, ha nem talál, akkor csinál.”

Óvodában: Természeti megfigyelést végzünk.

Március – Böjtmás hava

Március 18., 19., 21. – Sándor, József, Benedek napja

A tavaszi napéjegyenlőség kezdete. Időjósításra vonatkozó következtetéseket vontak le az emberek: ha ezeken a napokon kisüt a nap, akkor hosszú, meleg nyár várható; ha nem, akkor hosszú lucskos ősze lehet számítani.

Benedek napjához kapcsolódó népi megfigyelések: a mennydörgés szárazságot hoz, ha fúj a szél, akkor az év minden napján fúj; termésfakasztó nap a fűre.

Gyermekmondókák is kapcsolódnak e napokhoz: „Sándor, József, Benedek, zsákban hoznak meleget.”

Óvodában: Természeti megfigyelést végzünk és éneket, verset tanítunk a gyermekeknek.

Április – Szent György hava

Április 1. – A bolondozás napja

Tréfálkozások és beugratások napja. Csúfolódó versikék kapcsolódnak hozzá.

Óvodában: Névcsőfolókat és egyéb mondókákat tanítunk a gyermekekkel.

Húsvét - mozgónap

Régebben az ébredő természet, a tavasz kezdetének ősi ünnepe volt, ma a kereszténység legnagyobb ünnepe. Krisztus feltámadása.

Legfontosabb szerepe a víznek volt. A víz külsőleg-belsőleg tisztító, gyógyító, termékenységvarázsló erejébe vetett hit alapján. Ezt példázza a húsvét hétfő régi elnevezése: vízbevető-, vízbehányó hétfő.

Óvodában: A legnépszerűbb népszokás a locsolkodás és a tojásfestés.

Megismertetjük a gyermekeket a különböző tojásfestési, tojásdíszítési technikákkal. Ezekből az elkészült tojásokból haza is visznek, illetve az óvodát díszítjük velük, tojásfát készítünk.

A fiúkkal locsolóverseket tanítunk, hogy húsvét hétfőjén meglocsolhassák a lányokat, amiért ajándékot kapnak.

Az SZM tagjai „nyuszi” ajándékot vásárolnak a gyermekek részére, amit az udvaron találunk meg hosszas keresgélés után, majd dalos játékozunk a tavasz eljövételének megünneplésére.

Előzetes megbeszélés alapján a nagycsoportok komatálat visznek a kisebbeknek, a „Komatálat hoztam...” kezdetű dal kíséretében. A komatál tartalma a közösen elkészített sütemény.

Április 24. – Szent György napja

A magyarságnál az állatok kihajtásának a napja.

E naptól számítja a néphagyomány az igazi tavasz kezdetét. Naphívogató gyermekdalok kapcsolódnak hozzá.

Óvodában: Naphívogató és tavaszváró gyermekdalokat tanítunk a gyermekekkel, amiket elsősorban az udvaron játszunk.

Kiszebáb égetés – télűzés-tavaszcélás

Óvodában: Az óvodás gyermekekkel keresztbe kötött faágra szalmából bábut készítünk, amit fel is öltöztetünk mókásan. A nagyobb fiúk a vállukon viszik ki az udvarra a kiszebábot, miközben mondjuk a tanult rigmust és átbújunk a zöldágból

készített kapu alatt is. A gyermekekkel együtt égetjük el a kiszebábot, miközben tavaszi énekeket énekelünk, mondókákat, verseket mondunk. Ezzel űzzük el a telet és hívjuk a meleget, a tavaszt.

Május – Pünkösöd hava

Május 1. - Majális napja

A májusfa a természet újja születésének jelképe. A lányok udvarába szokták állítani a legények, ezzel adták tudtára a falunak, hogy kinek udvarolnak. A fát szalagokkal és más ajándékokkal díszítették fel és május végén, vagy pünkösdkor táncolták ki. Ez a majálisok napja. Az emberek kimennek a szabadba, ahol zenével, énekkel és egyéb szórakozással töltik el a napot.

Óvodában: Az óvodaudvaron a fiúk az apukák segítségével feldíszítik szalagokkal a májusfát, amit a lányok csak a felállítás után láthatnak meg. A feldíszített májusfa a tavasz köszöntését jelképezi. Együtt dalos játékozunk a májusfa körül, s tavaszi dalokat énekelünk.

Május 12., 13., 14. – Pongrác, Szervác, Bonifác napja

Fagyosságok. Természló nap.

Óvodában: Természeti megfigyelést végzünk.

Május 25. – Orbán napja

Ezen a napon kezdenek a méhek rajzani.

Orbán főpatronusa a szőlősgazdáknak és vincelléreknek. Szobra megtalálható a keresztutakon és a szőlőskertek kápolnáiban.

Időzló mondókák is fűződnek e naphoz.

Óvodában: Természeti megfigyelést végzünk.

Pünkösöd napja – mozgónap

Húsvét után 50 nappal kezdődik a pünkösd. Sok helyen ezen a napon versenyjátékokat játszottak. A győztes, vagyis a pünkösd király uralkodott ezen a napon. Pünkösd királyságnak nevezik az értéktelen, múltó hatalmat. Ehhez a naphoz kapcsolódik a pünkösd királyné-járás szokása is.

Óvodában: Pünkösd dalos játékokat, énekeket tanítunk a gyermekekkel.

Versenyjátékok keretén belül kiválasztjuk a pünkösd királyt a fiúk közül, a lányokkal pedig pünkösd királyné-járást végzünk.

Tavaszköszöntő népi dalos játék csokor bemutató – Májusfa kitáncolás - Csoportnévadó születésnap

Óvodában: A tanult dalos játékokból összeválogatunk egy csokorral és előadjuk azt a szülők és más vendégek részére az udvari színpadunkon.

A szülőkkel és a vendégekkel együtt közösen kitáncoljuk az udvaron állított májusfánkat, majd a fiúk az apukák segítségével ledöntik azt.

Ezen a napon ünnepeljük meg a csoportnévadó születésnapunkat is. Készítettünk egy tortát, ami Vackort ábrázolja. Gyertyát, tűzijátékot gyújtunk, s közösen énekelünk e jeles napon. A szülők üdítővel, süteménnyel kedveskednek még a gyerekeknek, s kínálják meg a vendégeket is.

3. 2. A gyermeki élet „sorsfordulói”-hoz kapcsolódó jeles napok, hagyományok

Az óvodába érkező gyermekek fogadása

Az újonnan érkező gyermekeket először az otthonukban látogatjuk meg családlátogatás keretén belül, hogy már ismerősként fogadhassuk őket majd az óvodában. Kiválasztjuk a szülővel és a gyermekkel közösen a jelüket, és fényképet kérünk róluk az öltözőszekrényükre.

Már az óvodába járás előtt is lehetővé tesszük, hogy a leendő óvodások ellátogathassanak egy-egy délelőtt az óvodába ismerkedés céljából a baba-mama klubba.

Az új gyermekek szülei részére szülői értekezletet tartunk.

A gyermekek névnapja és születésnapja az óvodában

A névnapok és a születésnapok fontos állomásai az emberi életnek. Dallal, verssel köszöntjük fel a gyermekeket mindkét jeles nap alkalmával. Névnapkor süteményt, születésnapkor tortát szoktak hozni a szülők, s üdítőt, hogy még hangulatosabb legyen az ünnep.

Az óvónők valamilyen apró ajándékkal kedveskednek az ünnepeltnek.

Gyermeknap

Május utolsó vasárnapja gyermeknap, ezért az előtte való szombati nap délelőttjén, az óvoda udvarán megünnepeljük mi is ezt.

Közösen az egész óvoda részvételével verseny- és más ügyességi játékokat játszunk a szülőkkel együtt. Közben teával, üdítővel kínáljuk a gyermekeket, jutalmul pedig mindenki kap egy csokoládét, lufit, és más egyéb apró ajándékot, hogy minél emlékezetesebbé és élményszerűbbé tegyük ezt a napot.

Az iskolába menő nagycsoportosok búcsúztatása

A gyermekek ünnepi ruhába jönnek vissza az óvodába.

A nagycsoportos óvodások virággal kezükben, ballagási táskával vállukon, - amibe csoportképet, pogácsát, radírt, ceruzát, s egy kis noteszt helyezünk el, - járják végig a termet és az udvart, s énekelve, verselve búcsúznak el az óvodában maradó társaiktól, akik szintén versekkel kívánnak nekik jó tanulást.

A búcsúztatás végén még egyszer „utoljára” közösen leülnek a szép, ünnepi asztalhoz elfogyasztani a süteményeket, s üdítőt, amit a szülőktől kapnak.

Kirándulások

Hagyománnyá vált az óvodánkban, hogy minden évvégén a szülőkkel együtt közösen elvisszük a gyermekeket kirándulni valahova a közelbe. Próbálunk olyan helyet választani, ahol tapasztalataikat is növelhetjük a környező világ megismerésével kapcsolatban, mint pl.: a balatonedericsi Afrika Múzeum, a Kisbalaton élővilágának megfigyelése, zalaegerszegi skanzen meglátogatása, stb.

Anyák napja

A csoportot ünnepivé varázsoljuk a gyermekek munkáival és sok-sok virággal, valamint a gyermekek is ünnepi ruhába érkeznek az édesanyák köszöntésére, ami délután történik. A vendégeket alkalomhoz illő, halk zene fogadja.

Az anyák napja az egyik legszebb és legbensőségesebb ünnep az óvodában. Saját készítésű ajándékkal, teával, süteménnyel, s virággal, valamint énekekkel, versekkel köszöntik a gyermekek az édesanyákat, s nagymamákat.

Kedves meglepetésünk az Anyák napjához kapcsolódóan, hogy a gyermekek vizuális alkotásaiból, amit a népi kismesterségek szakkörön készítettek kiállítást rendezünk be. A kiállítás két hétig tekinthető meg, majd utána a gyermekek hazavihetik munkáikat.

Idősek köszöntése

Az idősek köszöntését a vöröskereszt szervezi falunkban, s a nagycsoportos óvodásaink is szerepelnek egy dalos-játékcsoport bemutatásával, vagy egy mese dramatizálásával, hiszen a nézőtérrel ott ülnek az unokáikra büszke nagymamák is.

3. 3. A természet közeli életmód jeles napjai, hagyományai

Szeptember 21. – A magyar dráma napja

Drámajátékok szakkörön megemlékezés e napról.

Október 1. – Zenei világnap; Az idősök világnapja

Ének-zene foglalkozás keretén belül megemlékezés zenehallgatással e napról.

Beszélgetés az idős emberekről és készülődés az idősök köszöntésére műsorral.

Október 4. – Az állatok világnapja

Falusi állattartás megtekintése környezetünk megismerése foglalkozáson.

Beszélgetés az állatok védelméről.

Október 21. – Földünkért világnap

Egy fa, bokor, vagy díszcserje ültetése az óvoda udvarán.

Január 22. – A magyar kultúra világnapja

Egy szép vers, zenei mű, művészeti alkotás meghallgatása, megtekintése az óvodás gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve.

Február 2. – A vizes élőhelyek világnapja

A Balaton Múzeum állandó kiállításának megtekintése a nagycsoportos gyermekekkel.

Február 13. – A betegek világnapja

Beszélgetés a betegségekről, s a megelőzésről, a vitamindús és változatos táplálkozásról. Vitaminsaláta készítése.

Március 22. – A víz világnapja

A vízzel végezhető megfigyelések, kísérletek végrehajtása.

Április 22. – A föld napja

A földgömböt nézegetve beszélgetés a világ többi nemzetéről. A sokféleség megtapasztalása könyvek segítségével.

Május 5. – Európa napja

A földgömböt és a térképeket tanulmányozva beszélgetés Európa országairól.

Május 10. – Madarak és fák napja

Kirándulást szervezünk e napon, s amennyire lehetséges megfigyeljük a madarakat, s a természetet. Madáritatót készítünk az óvoda udvarára, s rendszeresen feltöltjük azt.

Fát, bokrot, vagy díszcserjét ültetünk az udvaron.

„Zöldnap”

Az év folyamán hetente visszatérő zöldség-, vagy gyümölcsfeldolgozó nap, amikor is közösen elfogyasztjuk a nagycsoportos gyermekek által készített salátát.

„Túranap”

Évszakonként egy előre megbeszélt napon közös túrára indul az óvoda aprajánagyja a falun belül, ahova a szülők is elkísérhetnek bennünket igény szerint.

Ősszel: szalonnasütéssel lehet még élményszerűbbé tenni, valamelyik család vállalhatja a házigazda szerepét is.

Tél: a téli táj szépségének megcsodálása, a hóval megvalósítható játéklehetőségek kiaknázása, mint pl. szánkózás, hógolyózás, hóember építése, stb.

Tavaszi: virágkoszorú, nyaklánc, karkötő, stb. készítésével még gazdagabbá tenni az ébredő természet megfigyelésének lehetőségét.

Nyár: egy délelőtti eltöltése a Rezi váron, ahová a falugondnoki szolgálat segítségével tudnánk feljutni, legalábbis az erdei parkolóig, s aztán a továbbiakban már gyalog.

3. 4. Nemzeti ünnepünk és kapcsolódó hagyományaink

Március 15. – Nemzeti ünnepünk napja

Az óvodás korú gyermek a nemzeti ünnepekből az eseményt, s nem az eszmét érti meg. A szabadság, a forradalom még nagyon elvont fogalmak az ő részükre, ezért csak érzelmi oldaláról közelítjük meg az ünnepet.

Minden gyermek és dolgozó ünnepi ruhába jön e napon az óvodába, amire felkerül a kokárda is.

Képeket gyűjtünk az eseménnyel kapcsolatban, nemzeti színű zászlót, kokárdát, lobogót, csákót készítünk a gyermekekkel, amivel aztán feldíszítjük az egész óvodát. Kossuth dalokat, népdalokat, s történeteket hallgathatnak az óvónőjük előadásában.

Otthonról az édesapjukkal együtt készített kardot hozhatják el, s azzal „harcolhatnak” egymás ellen az udvaron, természetesen csak barátságosan.

Az ünnep napján zászlóval a kezükben, csákóval a fejükön közös énekléssel, „meneteléssel” elvonulunk a plébániai hivatal és az általános iskola falán elhelyezett emléktáblákhoz és elhelyezzük a zászlainkat, kokárdáinkat, lobogóinkat, valamint a nemzeti színű zászlóval átkötött, erre a célra hajtattott aranyvessző csokrainkat.

„Óvodáskorban a magyarság tudatalatti elemeinek beültetése, lassú fejlesztése a feladatunk. Magyar mivoltunk épületének mintegy a földalatti alapjait kell itt lerakni.”

/ Kodály Zoltán – Visszatekintés /

4. Az óvodai élet tevékenységformái

4. 1. A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az **óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze**. A játék a gyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A gyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékába tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtő, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játék folyamában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükséges és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióval éri el.

Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

A játékfajták közül a legmeghatározóbb a szerepjáték, mint a **személyiségfejlődés kibontakoztatására** a legtöbb lehetőséget kínáló játékfajta. Azon keresztül szerzi meg a gyermek a legtöbb tapasztalatot, ismerkedik a környező világgal, a valóság tárgyaival, azok tulajdonságaival, az emberi kapcsolatokkal és magatartással, a valóság jelenségeivel, eseményeivel.

A szerepjáték kiindulópontja mindig valamilyen **élmény**. A tartalmas, elmélyült szerepjátékhoz nyugodt körülmények, megfelelő tárgyi-környezeti feltételek és hosszú idő szükséges. Ezért különösen fontos, hogy a napirendben a délelőtti folyamán hosszú időt biztosítsunk a szerepjátéknak, reggel 8 óra körül pedig a mindennapos mesélésnek. A játékidő elején hallgatott mese a gyermek gondolataiban megmarad, s ezért tartalmában gazdagítja, színesíti a szerepjátékot. Különösen a népmesék nagyon fontosak, mivel a népmesék és a gyermek szerepjátékában hasonló vonások fedezhetők fel.

Természetesen a más játékfajták is fontosak, így pl.: az építő, a konstruáló, a szabály, a különböző képességfejlesztő, a mozgásos, a népi, a dalos játékok. Ezek az óvodai élet más-más területein kapnak dominanciát.

A játék feltételrendszere

Léggör

Az elmélyült játék alapja a nyugodt és biztonságérzetet keltő léggör, melyben a gyermekek szabadon szervezik meg játékukat, önállóan választják hozzá a társat, helyet, eszközt, s az időt, hogy meddig van kedvük játszani. Szeretetteljes léggörben könnyebb egymás elfogadása, a toleráns óvónői minta pedig példaértékű. Teret engedünk a kreativitásnak, az ötletek szabad áramlásának, a másik gyermek meghallgatásának, hogy kialakulhasson az alkotó együttműködés. Ehhez csak annyi szabályt vezetünk be, ami segíti e rugalmas, oldott léggör fenntartását.

Hely

A gyermekek szabad mozgását, biztonságát, játékuk térbeni kibontakozását szolgálja. A játék színtere a csoportszoba és az udvar. A játéktér növelhető galéria építésével. Az óvónő a gyermekek közreműködésével állandó és ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat alakít ki. Ügyel arra, hogy a különböző játszócsoportok ne zavarják egymást. Az irodalmi és zenei élmények befogadására alkalmas hely a csoportszoba legnyugalmasabb része (zene- és mesesarok), amely a bábozás és dramatizálás színtere is. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek „kincses ládája”.

A mikro-csoportos séták során közösen gyűjtött, vagy vásárolt, esetleg otthonról hozott növényeket, terméseket, anyagokat, stb. az élősarokban helyezük el, melyek játékgazdagító lehetőséget is nyújthatnak a mellett, hogy feldolgozzuk azokat.

A vizuális tevékenységek gyakorlására kialakított kézműves sarokban az egész nap folyamán a gyermekek rendelkezésére állnak az ehhez szükséges anyagok.

Állandó helyet kap az építő és konstruáló játék is.

A gyermekek a csoportszoba kisebb, mozgatható bútorait, a térelválasztó elemeket is saját elgondolásaik alapján variálhatják játékaikban.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért arra ösztönözzük őket, hogy minél több mozgásos tevékenységet végezzenek ott, valamint alkalmas az udvar a népi játékok játszására is. Az óvónő segítse az udvari szerepjáték kibontakozását is.

Játékidő

A játékidő a napirend sajátosságából fakadóan folyamatos. A gyermekek a délelőtt elkezdett játéktémát akár több napon keresztül is folytathatják.

A napirendben szereplő egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába. Időlegesen megszakítják ugyan, de nem tördelik szét, kivételt képeznek a konkrét

szervezést igénylő kötött foglalkozások, mint pl. a testnevelés foglalkozás, vagy a mikro-csoportos séták.

Az óvodai élet szervezésében arra törekszünk, hogy a gyerekekkel minél több időt tölthessünk az udvaron.

A játék eszközei

A mai kor játécai nem minden esetben felelnek meg a jó ízlésnek, a játék funkciójának. A játékok legyenek esztétikusak, igazodjanak a gyermekek életkorához, segítsék elő a sokoldalú fejlődést. Fontos, hogy fantáziálásra, gondolkodásra, problémamegoldásra serkentsen.

A játékszerek megválogatásában tükröződik az óvónői igényesség.

A mai játékeszközöket egészítik ki a népi játékeszközök: falovacskák, rongybabák, stb.

Jól lehet játszani a környezetben fellelhető anyagokkal is: kavics, kagyló, falevél, ágdarab, stb.

A dramatikus játékeszközök megmozgatják a gyermekek fantáziáját. Az esztétikus textíliák, a színes leplek, az ízlésesen elkészített korona, palást, tarisznya, mind elindítói lehetnek egy-egy szerepjátéknak, mesedramatizálásnak, spontán „mintha” játéknak. Ezek az anyagok az építő játéokban is új színekként jelenhetnek meg.

A gyermeki önkifejezés lényeges eszköze a báb is. Ezért fontos a báb, valamint a dramatikus eszközök állandó jelenléte a gyermekek óvodai életében.

A játék személyiségfejlesztő hatása

A játékban a gyermek teljes személyisége fejlődik. A játéknak az értelmi képességekre gyakorolt hatása jól mutatkozik az érzékszervek működésének pontosabbá válásában.

Fejlődik az észlelés, a megfigyelő képesség, az önkéntes és szándékos figyelem, az emlékezet és felidéződés, a képzelet működése, a gondolkodás. A játék közben felmerülő nehézségek leküzdése alakítja a gyermek intellektuális tevékenységét.

A szituációk létrehozása megmozgatja a gyermek alkotó képzeletét, fantáziáját. Fejlődik szellemi aktivitása, beszédképessége, problémaérzékenysége, helyzetfelismerő képessége.

A gyermek mozgáskészsége is fejlődik. Újfajta mozgásokat tanul, melyeket a szabadban és a teremben egyaránt gyakorolhat. Alakul térérzékelése, fejlődik nagymozgása és a szenzomotoros ügyessége.

A gyermek közel kerül az erkölcsi szokások felismeréséhez, elfogadásához. Formálódik erkölcsi ítéletalkotása, alakul illembeli viselkedése, udvariassága.

Az átélt játéköröm, sikerélmény vagy kudarc erős érzelmeket vált ki, így a gyermek tanulja kezelni érzelmeit. Feszültség levezető hatása a gyermeket oldottá teszi. A siker újra-átélési vágya kitartásra ösztönzi.

A játék felerősíti a szocializálódás folyamatát. A játékban a gyermek felfedezi a másikat, és más képet alakít ki önmagáról is. A közös játék öröme, az élmény együttes megtapasztalása alakítja a társakhoz való viszonyát. Megjelenik az együttérzés, kibékülés, vigasztalás, kivárás, engesztelés érzése. Kommunikációs kapcsolatteremtő készsége fejlődik.

A játékkörnyezet derűs harmóniája, biztonságot adó légköre, áttekinthető rendje ösztönzi a gyermeket a játékrend betartására. Mindezek hatására alakul a fegyelem, ami nem csupán játékfegyelem.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.

Játékukban dominánsan jelentkeznek a szerepjáték.

Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.

Bonyolult építményeket képesek létrehozni.

Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.

Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által elfogadott viselkedési szabályok.

Kapcsolatteremtő készségük gazdag, kulturált és érthető.

4. 2. A munka jellegű tevékenységek

A gyermeknek munka jellegű tevékenysége örömmel és szívesen végzett tevékenység.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízatások teljesítése, a környezet-, a növény- és az állatgondozás, stb.).

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Az óvoda gyermekek **munka jellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik.**

Az óvodába kerülő gyermekek a vegyes csoportban utánozni kívánják a náluk idősebb gyermekeket, akik szívesen mutatják meg ügyességüket, és örömmel segítenek megtanítani a kicsiket a szabályokra, szokásokra, amire a felnőttektől is példát látnak.

Már az óvodába lépésüktől a gyermekeket arra szoktatjuk, hogy igényeljék környezetükben a rendet, tisztaságot és ennek kialakításában és megőrzésében is tevékenyen vegyenek részt.

Az önkiszolgálással, testápolással, öltözködéssel, étkezéssel kapcsolatos tennivalókat a különböző életkorú gyermekek vegyes csoportban egymástól nagyon jól megtanulják.

Ennek érdekében az óvónők egyéni és csoportos megbízatásokkal látják el a gyermekeket, amelyeket szívesen vállalnak.

A siker feletti öröm motiválja őket az újabb feladatvállalásra, ezért az óvónőknek sokat kell buzdítani és dicsérni. Fontos, hogy sokféle feladattal és nevelési helyzettel találkozzanak a gyermekek, amelyekből fejlettségüknek és képességeiknek megfelelően választhatnak. A munkavégzés során kialakul és fejlődik az egymás iránti segítőkészség, felelősségtudat, a célirányos kötelezettségvállalás.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
Önállóan, igényesen végzik a vállalt munkát.
Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
Szívesen közreműködnek a növények- és az állatok gondozásában.
Örömmel segítenek a kisebbeknek.
Szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, a szüleiknek és az óvoda dolgozóinak.

4. 3. A tevékenységekben megnyilvánuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán, de lehet szervezett tevékenység is, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le csupán az ismeretszerzésre, hanem az óvodai élet egészében jelen van: a természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja: az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségeinek biztosítása, kreativitásának erősítése.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartalmú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartalmú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

Utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szabályszokásrendszer alapján).

A spontán játékos tapasztalatszerzés.

Játékos cselekvéses tanulás.

A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.

Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.

A gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Az óvodai **foglalkozások nagy részét a játékba integrált, kötött illetve kötetlen formában szervezzük**, melyekben megvalósítható a foglalkozástárgyi **integráció** és a **témakoncentráció**.

A gyermekek fejlettségéhez és képességeihez alkalmazkodva differenciált kiscsoportos, ún. **mikro-csoportos rendszerben foglalkozunk**, melyben ténylegesen megvalósulhat az **egyéni bánásmód** is. A mikro-csoportos foglalkozási formában az iskolába menő gyermekek kötetlen ill. kötött, a többi gyermek pedig fejlettségének, érdeklődésének, figyelmének tartóssága, stb. szerint kötetlen módon vehet részt, de az iskolaköteles gyermekeket serkenteni kell a rendszeres részvételre.

A foglalkozások megszervezésében a vegyes csoportokra jellemző szokásrendszer érvényesül, miszerint csak nyugodt, zavartalan körülmények között tud az óvónő a foglalkozáson részt vevő gyermekekre figyelni.

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális foglalkozások:

Mozgás

Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Verselés, mesélés

Mikro-csoportos foglalkozások:

Ének-zene, énekes játék, gyermektánc
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
A környezet tevékeny megismerése

Egyéni foglalkozások:

Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint.

A fejlődés jellemzése az óvodáskor végére:

Az óvodás gyermek majd az iskolában szocializálódik iskolássá.

A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

A szociálisan egészséges gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

4. 4. Verselés, mesélés

A mondókákat és a meséket régen a szójhagyomány éltette. A kisgyermeket születésüktől fogva „irodalmi környezet” vette körül. Az altatók, a dúdoló, az ölbeli játékok az érzelmi biztonságát erősítették meg. A természettel, az emberi környezettel kapcsolatos népköltészeti alkotások végigkísérték a gyermekkor. Óvodai programunk is ezt az irodalmi hatást kívánja őrizni.

A mese, vers, mondóka anyag zömmel a népköltészet tárházából származik. A gyermek érzelmein át épülnek be az ízlésvilágukba, alapozzák meg „kulturális anyanyelvüket”.

Az irodalmi nevelés célja: a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek, mondókák zeneiségével, rímeinek csengésével.

Feladatok:

Az irodalmi anyag igényes összeállítása.

Megfelelő légkör, hely, eszköz biztosítása a mindennapi meséléshez, verseléshez, dramatizáláshoz, bábozáshoz, dramatikus játékokhoz.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése.

Az irodalmi nevelésben nagy szerep jut a mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles napokhoz, ünnepekhez, a természet jelenségeihez, változásaihoz kapcsolódó mondókáknak, meséknek, találós kérdéseknek, szólásoknak, közmondásoknak és dramatikus népszokásoknak.

A népköltészetten túl klasszikusaink, mai magyar költőink gyermekek számára írt versei, elbeszélései is helyet kapnak az irodalmi anyagban.

Az óvodáskorúak verse elsősorban a népi mondóka, melynek nagy része mozgással is lejátszható. Ilyenek a felnőttek játéka a kicsinyekkel, a természettel kapcsolatos mondókák, stb.

A gyermekeknek fontos a mindennapi mesehallgatás, ami reggel ötletet adhat a szerepjáték kibontakozásához, alvás előtt pedig a szenderegési folyamatot indíthatja el. A mese többszöri meghallgatása után pedig a mese dramatikus feldolgozásának élvezői lehetnek. Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek ismerkedjenek a bábokkal, majd legyen lehetőségük nekik is rögtönözni bábjátékot, később a meséket megjeleníteni.

Nagycsoportos korokra a gyermekek ismételgessék a már tanult rigmusokat, kiolvasókat, gazdagodjon mondóka repertoárjuk, ismételgessék az előző években tanult verseket, újakat tanuljanak hozzájuk. A hallott egyszerű meséket önállóan tudják dramatizálni, bábozni.

Az óvónő az irodalmi foglalkozásokat kötött formában szervezi.

A foglalkozásokat átgondolt anyagválogatás az irodalmi anyag tudatos időrendi ütemezése előzi meg.

Az irodalmi élmény nyújtásának állandó helye van, ahol a gyermekek által használt mesekönyvek, hangszerek, bábok, dramatikus kellékek találhatóak. A mesélés családi, szeretetteljes légkörben zajlik, külső, elterelő ingerek nem zavarják. Az óvónő egész lényé árássza azt, amit közvetíteni akar. Teremtsen szemkontaktust, hogy a mesélése hatására a gyermekek tudjanak belső képet alkotni. A kötetlen jellegű kezdeményezés, a rendszeresen visszatérő hangulatkeltő elemek (furulyaszó, dal, csengettyű, stb.) és a gyermeki várakozást kielégítő irodalmi élmények hatására a gyermekek önként vállalt „kötelező” foglalkozásává, mindennapos igényévé válik.

Az irodalmi anyag összeállítása

A kiscsoportos korú gyermekek:

10 mondókát,
10 rövid mesét ismerjenek meg.

A középsős korosztályú gyermekek további:

5 mondókát,
10 rövid verset,
5 hosszabb mesét ismerjenek meg.

A nagycsoportos gyermekek további:

5 mondókát (kiolvasót),
10 rövidebb- hosszabb verset,
5-10 hosszabb mesét ismerjenek meg.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen ismételtetik a rímusokat, mondókákat, verseket.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni.

4. 5. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermekek mindennapi tevékenységének.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az éneklés, a zenélés felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének- zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit. A gyermekdalok éneklése, a népi dalos-játékok eljátszása, egyszerűbb néptánc elemek elsajátítása a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A népi gyermekjátékok és táncok megvalósítása, a magyar népdalkincs hallgatása a szülőföldhöz való kötődést, a hazaszeretetre nevelés fontos elemei.

A zenei nevelés célja: a szép, tiszta éneklésre való szoktatás, az énekes játékok, a zene megszerettetése, valamint a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése, játékos zenei alkotókedvük ösztönzése.

A közös éneklés és játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát, zenei anyanyelvét.

Feladatok:

A felhasznált zenei anyagok igényes összeállítása (népi mondókák, pentaton karakterű, 6 hangterjedelmű népi dalos-játékok, stb.)

A zenehallgatás anyagának kiválasztása (hangulatokat, érzelmeket közvetítsen, mintát nyújtson)

Az óvodában eljátszható énekes-népszokások feldolgozása

A készségfejlesztő zenei elemek meghatározása

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A gyermekek zenei anyanyelvének kialakítása és fejlesztése, valamint az esztétikai, zenei ízlés és a mozgáskultúra formálása.

A mondókák lehetnek: ölbe vevők, cirógatók, csiklandozók, tapsoltatók, ujj- és tenyérjátékok, lovagoltatók csúfolók, kiszámolók, páros fordulók, stb.

A dalos-játékok fajtái: állathívogatók, naphívogatók, esővárók, sípkészítők, játékra hívogatók, leánykérők, kifordulás játékok, ludas játékok, kapus játékok, küzdő játékok, sorjátékok, csúfolók, stb.

A **zenehallgatás** anyaga az óvónő igényes válogatását tükrözi, nép- és műdalok alkotják, élő előadásmódban, de ritkán gépi zene is felhasználható.

Azok az **énekes népszokások** fordulnak elő az óvodában, amelyek megfelelnek a gyermekek életkori sajátosságainak, kapcsolódnak az évszakok változásaihoz, az évente visszatérő naptári ünnepekhez.

Készségfejlesztő zenei elemek az óvodában: tiszta, csengő hangképzés, egyenletes lüktetés, dallam- és ritmusmotívum visszaadása, tempó (gyors-lassú), dinamika (halk-hangos), hangmagasság (magas-mély) érzékelése, éneklése és a zenei hangsúlyok kiemelése. A zörejek közül megfigyelhetők a természet hangjai, az emberi-, állati hangok, a hangszerek hangjai és a környezet zörejei. A hangszerekkel való ismerkedés különleges izgalmat és élményt jelent a gyermekeknek, a zenei készségfejlesztésben fontos szerepet játszik. Láthatatlan szállal köti őket a muzsikához, amelyet az óvónő hangszerének, zenélésének a tisztelete erősít. Lehetőség nyílik a népi hangszerek megismerésére, készítésére is.

A gyermekjátékokban előforduló egyszerű táncos mozgások, változatos játékmozdulatok és térformák fejlesztik a gyermekek ritmusérzékét, mozgását. Előkészítik a későbbi néptánc tanulást.

A zenei nevelés szervezeti formája lehet kötött és kötetlen egyaránt. A zenei képességfejlesztő játékokat mikro-csoportos formában, kötött jelleggel szervezzük meg a nagyobb gyermekek részére, ahol figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit is, és lehetőségünk nyílik a differenciálásra is. Az énekes játékokat pedig kötetlen formában tartjuk a csoportszobában, vagy jó idő esetén, az udvaron az egész csoport részére, amibe általában a másik csoport gyermekei is szívesen bekapcsolódnak. A zenehallgatás különböző tevékenységekhez kapcsolódik, a hangulat és a téma alapján. A délutáni pihenéskor mindig énekelünk, dúdolgatunk, hogy elősegítsük a szenderegési állapotot a gyermekeknél. Lehetőséget teremtünk arra is, hogy néhány perces kórusművet, klasszikus zeneművet hallgathassanak meg a gyermekek.

A zenei nevelés személyiségfejlesztő hatása:

Az ölbé vevős, mondókás játékok, a testközelség, az érintés, pozitív érzelmeket ébresztenek, szerepet játszanak az érzelmi kötődés kialakulásában. Az egyszemélyes játékhelyzetből fejlődik ki a gyermekek éneklési kedve. A kiszámolók segítik az igazságos döntésre törekvést és a konfliktusok megelőzését. A küzdő játékok erősítik a fiúk egészséges küzdőszellemét, nemi hovatartozásukat.

A dalos-játékok a lányok számára a lányos mozgás és viselkedés szabályait is közvetítik.

A dramatikus énekes népszokások a felnőttek viselkedési szokásait adják tovább. Mindezek a mozgáskultúrát gazdagítják.

A zene belső lüktetése, a szabályosan ismétlődő mozdulatok fejlesztik a gyermeki mozgás összerendezettségét, a fegyelmezettséget. A gyermek harmonikus, ritmikus mozgása alakul, ami a tánc alapja.

A hangszeres játék felkelti a gyermekek érdeklődését, rácsodálkozást ébreszt, különleges világot teremt. A zenei nevelés hat a gyermek érzésvilágára, esztétikai fogékonyságára. Megalapozza a zenei befogadás képességét, emléknymoi fellelhetők a gyermekek improvizációiban. Az öröm újra átélésre készíti, ami a társakkal együtt szerzett élmény is fokoz.

A zene, mint esztétikum felfedezése, átélése és létrehozása szükségletként épül be a gyermeki személyiségbe.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermekek élvezettel mondogatnak mondókákat, rígmusokat, énekelnek akár egyedül is énekeket és játszanak dalos-játékokat.

Élvezettel tudnak figyelni a zenehallgatásra.

Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat, érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

4. 6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Az ábrázoló tevékenységre az egész nap folyamán biztosítunk teret, lehetőséget. Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos, valamint az ígér kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakulását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszköz használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és a kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A tárgyi népművészet anyagai, forma-, szín- és díszítő világa ma is követendő modell lehet az alkotó ember számára. A vizuális nevelés lehetőségei a hagyományörző tevékenységek, a népi kismesterségek, a növényi játékeszköz készítek gyakorlása által gazdagodnak.

A vizuális nevelés célja: a gyermekek élmény és fantáziavilágának gazdagítása és annak képi szabad önkifejezése, a tér – forma - szín képzeteinek gazdagítása, képi gondolkodásuk fejlesztése által alakul kézügyességük, vizuális alkotókészségük és esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük.

Feladatok:

A gyermeki alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

A gyermekeket megismertetni a különböző anyagokkal és a kézimunka technikai alapelemeivel.

A gyermekek a hagyományos óvodai ábrázolás eszközei és technikái mellett ismerjék meg a régi gyermekkor játékkészítő és a népi kismesterségeket őrző technikáit, eszközeit.

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközöket szereztünk be. Az eszközök kiválasztásánál a praktikusságot, a célszerűséget és az esztétikumot vettük figyelembe. Az alkotó-alakító tevékenységekhez olyan teret alakítottunk ki, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre. A munkaasztalt úgy alakítottuk ki, hogy max. 6 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen. Az alkotó tevékenységhez olyan légkört teremtünk, amelyben a gyermekek szívesen kapcsolódnak be az alkotó munkába. A tevékenységhez elegendő időt biztosítunk,

hogy a gyermekek lehetőleg addig alkothassanak, ameddig kedvük tartja. A különböző méretű anyagokat polcokon, kosarakban helyezzük el.

Az eszközök biztonságos kezelését az óvónő egyenként megtanítja a gyermekeknek. A rajzoláshoz, festéshez, mintázás-anyagformásához, szövés-fonáshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez és műalkotással való ismerkedéshez megteremtettük a feltételeket, s biztosítjuk azokat a mindennapi szabad játékban is. A gyermekek a festéshez, agyagozáshoz kötényt használhatnak.

Az óvodában használt és ismert tevékenységformák a hagyományőrző díszítő művészet technikáival, művészetörző formáival bővülnek. A rajz, a festés, a kézimunka mellett megjelennek a **népi kismesterségeket őrző elemek** is, mint pl.:

a népi kismesterségek technikái,
a jeles napok „jelkép-készítő” technikái.

A kézimunka sorában megjelennek a kézi szövés alapelemei: sodrások, fonások, szövések. A gyapjú anyaga szárazon, nedvesen – nemezelés – többféle technikát kínál. A méhviasz a tojásírókázás mellett batikolásra is alkalmas. Egy-egy szép hímzett terítő, a színes fonallal hímzés utánzására készítenek. Az agyagozásra ösztönzően hat, ha az elkészült alkotások a gyerekek kedvenc játékeszközei lesznek.

A játékeszköz készítéseknél a gyerekek utánzás útján képesek elsajátítani: rongybaba vagy csutkababák, természeteszközök, pl: napraforgósár – lovacska, sátrak, kunyhók stb.

A jeles napi készülődések során a gyerekek részt vesznek az ünnephez kapcsolódó jelképek közös készítésében. Pl: András nap utáni adventi koszorúkészítés, a mézeskalács gyúrása, díszítése, a karácsonyi gyertyaöntés, a Luca búza vetése, a farsangi-maszk készítése, a húsvéti tojásfa díszítése, a májusfa szalagozás, a pünkösdi koszorú készítése stb.

Ajánlatos természetes anyagok beszerzése:

Termékek: kukorica, makk, gesztenye, csuhé, zöldségek stb.

Növények: nád, sás, gyékény, szalma, vessző stb.

Állati eredetűek: gyapjú, toll, méhviasz, bőr stb.

Textíliák, fonalak, spárgák, agyag, homok, kavics stb.

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak. Az óvónő egy héten egyszer tudatosan irányított mikro-csoportos, kötött formájú tevékenységet szervezzen a nagyobb gyermekek részére. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vegyen részt a tevékenységben.

A vizuális tevékenységek személyiségfejlesztő hatása:

A gyermek a vizuális technikák gyakorlása során minden alkalommal átéli az alkotás örömét, a sikerélmény pedig újabb alkotásra motiválja. Formálódik alkotó képzelete, ábrázolókézsége, önkifejezési módja.

Az óvónői leleményesség hatására problémamegoldó készsége fejlődik, kezdeményezővé válik, önbizalma erősödik.

A természet és a természetes anyagok sokrétű lehetőséget nyújtanak a manuális tevékenységek gyakorlására, és a finom-motorikus készségek fejlődéséhez, fejlesztéséhez is új terepet szolgáltatnak. Egyben hozzájárulnak a természettel való együttélés folyamatosságához. A természet látványa segíti a vizuális funkciók, azaz a szín, forma, alak észlelés fejlődését.

A változatos cselekvések során a gyermek alkotókészsége, fantáziája csiszolódik, amely hat értelmi képességeinek fejlődésére is. A gyermek képessé válik arra, hogy megfigyeléseit átértelmezze, azokat új kombinációban alkalmazza.

Alakul képszerű gondolkodása, fogalomalkotása konkréttá válik. Az elkészült tárgyak, népi játékszerek tovább motiválják tevékenységüket, gazdagítják játékukat, alkotásra képes emberré teszik őket. Közben finom-motorikus készségük fejlődik.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.

A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.

Örül alkotásának és a közösen elkészített kompozíciónak.

Plasztikai munkáik egyéniak, részletezőek.

Téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.

Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.

Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.

4. 7. Mozgás

A mozgás, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), testi képességeket, mint az erő, ügyesség, gyorsaság és az állóképesség, társra figyelés. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását. A mozgás és az értelmi fejlődés egymást erősítő tényező.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A tornának, játékos mozgásoknak az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és azok nélkül, spontán és szervezett formában az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

A mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyermek természetes szüksége. Óvodánk sokrétűen elégíti ki a gyermekek mozgásigényét.

Nagy hangsúlyt fektetünk az egyensúlyérzék és a ritmusérzék fejlesztésére, mint minden összerendezett mozgás alapjára. A mozgás nem szűkül le a testnevelési foglalkozások, mondókás-énekes játékok körére, hanem jelen van az óvodai élet minden területén.

A mozgásfejlesztés célja: a gyermekek természetes mozgásának és testi képességeinek fejlesztése. A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akaratitényezőinek fejlesztése úgy, hogy közben megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Feladatok:

A felhasználandó mozgásfejlesztő anyagok összeállítása.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében.

Az egészséges testi fejlesztés.

A mozgás tartalma:

Szabad, spontán mozgás (csoportszobában, udvaron)

Szervezett testnevelés

Szabad, spontán mozgás

A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyermekkel, mert állandó belső késztetést éreznek a mozgásra, örömmel és természetes módon gyakorolják azt. Az óvodaudvar többféle lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására, miáltal a gyermekek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül. A mozgásos népi játékok tere is igazában a kinti tér: szembekötődik, labdacica, célba dobások, ugróiskola, kötélhúzás, várvédők stb. A gyermekek különböző terepeken gyakorolhatják a természetes és egyéb mozgásokat: fogó, árokfogó, mászások (fára is) gurulások, bújócskák, futások járások, labdajátékok. A téli időszakban jeges játékokat játszhatnak: csúszkálás, szánkózás, hógolyózás.

A mozgásos játékok során is a gyermek választhatja meg játékát, társait. A szabadidőben zajló szervezett mozgásos játékokban a gyermek önként vesz részt. Fontos az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása. A mozgásos tevékenységeket, azok eszközeit az óvónő mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezi.

Szervezett testnevelés

A szervezett testnevelés tartalmát a természetes emberi mozgások, mint a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, emelések-hordások, egyensúlyozások, a mozgásos játékok alkotják.

A testnevelés szervezeten két formában van jelen az óvodában:

- A mindennapokban mozgásos és ügyességi játékkal, valamint kint az udvaron kocogással-futással.
- A testnevelés foglalkozásokon, amit hetente egy alkalommal szervezünk kötelező jelleggel, állandó napokon.
- Havi egy alkalommal szintén testnevelés foglalkozásokon, amit csak a nagycsoportosok részére szervezünk, s ahol szabály- és versenyjátékokkal ismerkedhetnek a gyermekek.
- A szabadban szervezett énekes mozgásos játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítését.

A mindennapos testedzést és a testnevelés foglalkozásokat a szabadban (ameddig az időjárás engedi), vagy az átrendezett csoportszobában szervezzük. A tornaeszközök egy részét folyamatosan bent tároljuk a csoportszobákban, ami a játéktevékenység gazdagítására is szolgál, más részét a tárolóból hozzuk be szükség esetén.

Foglalkozások előtt fertőtlenítő portalanítást végzünk.

Tervezünk és szervezünk lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat is.

A jó hangulatú szervezett testnevelést körültekintő szervezéssel, játékos hangvétellel, rövid, érthető utasításokkal, kevés várakozási idővel, a foglalkozásvezetés pergő ütemével érhetünk el.

Fontos a pozitív megerősítés, az óvónői mozgásminta.

Az egészséges testi fejlesztés a következők szerint tovább tagolható:

- A testi képességek és az ellenálló képesség alakítása, a szervezet erősítése, differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, a ritmusérzék, a motorikus képességek fejlesztése, a testséma és a helyes testtartás alakítása.
- Térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése.
- A mozgásműveltség, a mozgáskoordináció fejlesztése, különösen a népi mozgásos és egyéb játékok által.

A fejlődés jellemzése az óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása és egyensúlyészlelése összerendezett, mozgása kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- Tudnak helyben labdát pattogtatni, mozgás közben labdát vezetni.

4. 8. A külső világ tevékeny megismerése, környezetvédelem

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi - tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza.

Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

A környezet tevékeny megismerésére nevelés célja: a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti – emberi – tárgyi világ értékei iránt.

Feladatok:

- Az óvodapedagógus tegye lehetővé a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerését, biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A valóság felfedezése során nevelje a gyermekeket a természetszeretetre és a természetvédelemre, az értékek megőrzésére.

A környezet megismerése iránti vágy a gyermekben születése pillanatától működik. A gyermeki jellemzők, a rácsodálkozás, az erős közlési vágy, a kommunikációra való nyitottság, az érzelmi fogékonyság a természet szépségeire, az élőlények jelenségeire, a személyes kipróbálási vágy, az állandó tetterre kész cselekvőkészség, mind-mind kedvez a tevékenységeken keresztül történő tapasztalatszerzésnek.

A környezet megismerésére nevelés folyamata sokrétű, a gyermek minden cselekvését áthatja, az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat, ahol fejlődik a megfigyelő képesség, a képzelet és az emlékezet.

A környezettel való ismerkedés közben alakul a gyermek társas magatartása. Fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejezőképessége.

A környezet tevékeny megismerésére nevelés tartalma

A **kisebb gyermekek** a beszoktatás, az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkedjenek az óvoda közvetlen környezetével, az óvoda személyzetével, a másik óvodai csoport tagjaival, az óvoda kiszolgáló helyiségeivel, társaik nevével, jelével.

Látogassák meg a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgessenek a család tagjairól.

Ismerkedjenek a testükkel, a végtagokkal és az érzékszervekkel.

Ismerjék meg az óvoda utcáját, boltokat, intézményeket, a közelben élő állatokat, növényeket.

Séták során gyakorolják a gyalogos közlekedést, figyeljék meg az utcán közlekedő járműveket.

Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, stb., az évszakokra jellemző képeket.

Szerezzenek tapasztalatot gyümölcsökről, zöldségekről, virágokról.

Figyeljék meg a falusi állattartást. Videó filmről a téli időszakban ismerkedjenek a vadállatokkal.

Szerezzenek tapasztalatokat az időjárás és az öltözködés összefüggéseiről.

Beszélgessenek a környezetben látható formákról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőkről.

A **nagyobb gyermekek** környezeti megismerése már kiterjed az óvoda távolabbi környezetére is. A séták, megfigyelések nem öncélúak, hanem differenciáltan egy-egy jelenségre, változásra terjednek ki.

Beszélgessenek a családról, családtagokról, ismerjék közvetlen családtagjaikat, tudják lakásuk címét, szüleik nevét, foglalkozását, munkahelyét. Mutakozzanak be, tudják saját születési idejüket és helyüket.

Figyeljék meg az óvónők, a dajkák és más felnőttek munkáját. Segítsenek a felnőtteknek.

Ismerjék fel és nevezzék meg a testrészeket, ismerjék meg az érzékszervek funkcióit, védelmét, ápolását, ismerkedjenek az orvos gyógyító munkájával.

Tájékozódjanak az óvoda környékén, látogassanak el a közeli intézményekbe, középületekbe, szaküzletekbe, építményekhez. Figyeljék meg az emberek és a gépek munkáját, a különböző háztípusokat.

Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést. Utazzanak autóbusszal, vonattal, hajóval, ha lehetséges metróval, stb. Figyeljék meg a közlekedés irányítását, a megkülönböztetett járműveket. Ismerkedjenek a közlekedési dolgozók munkájával. Hasonlítsák össze a szárazföldi, légi és a vízi közlekedési eszközöket. Tudják megkülönböztetni a személy- és teherszállító járműveket.

Figyeljék meg a napszakok és az évszakok változásait, sorolják fel a hónapokat és a hét napjait.

Vegyék észre a kapcsolatot az időjárás és az öltözködés alakulása között.

Gyűjtsenek terméseket, természetes anyagokat /csuhéj, kukorica, kukoricaszár, dió, magvak, levelek, nád, stb./ s az óvónő segítségével hasznosítsák azokat tevékenységeik során. A természetsarokban összegyűjtött anyagokat osztályozzák.

Figyeljék meg a költöző madarakat, etessék télen az itt maradtakat.

Az élővilág, a természet sokoldalú megfigyelése segítse elő a természetszeretet, a természetvédelem kialakulását a gyermekekben.

Végezzenek egyszerű kísérleteket. Ültessenek, csíráztassanak magokat, hajtassanak növényeket, rügyeztessenek ágakat, szaporítsanak tőosztással növényeket az évszakokhoz kapcsolódó népi megfigyelések alapján. /Katalin-napi gyümölcsfaág hajtatás, Luca-búza ültetése, stb./.

Ismerkedjenek a gyógynövényekkel, tudják néhánynak a nevét, hasznát, főzzenek belőle teát.

A különböző évszakokban figyeljék meg a fákat, bokrokat, virágokat, a szántóföldi vetéseket, környezetünk növényeit.

Ismerjék a zöldségeket, gyümölcsöket, fogyasszák azokat. Heti egyszer készítsenek belőlük salátát: „zöldnap”.

Ismerjék fel, nevezzék meg a háziállatokat és a ház körül élő állatokat. Figyeljék meg életmódjukat, gondozásukat, tudják a hasznukat. Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét és életmódját.

Bővítsék az állatokról szerzett ismereteiket: erdei – mezei – vízi – vadon – állatkertben élő állatokról. Az óvónő mutassa be videó felvételen keresztül a vadon és az állatkertben élő állatok környezetét, életmódját akár többször is.

Ismerjék fel környezetükben a tárgyak, jelenségek színeit, azok világosabb és sötétebb árnyalatait.

Tevékenyen vegyenek részt az óvodai környezetük formálásában a csoportszobában és az udvaron is.

A környező valósággal való ismerkedés során a gyermekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Minden tevékenységükben megjelenik a matematika. Párosítanak, halmazokat képeznek, ismerkednek a mennyiségekkel, összehasonlító méréseket végeznek, sorba rendezik egymást és a tárgyakat adott tulajdonságok, szabályok szerint. A geometria világából tapasztalatokat szereznek síkbeli és térbeli alakzatokról. A tükörrel való játék során megfigyelhetik tükörképük mozgását, utánozzák egymás tükörképét, festékfolttal szimmetrikus alakzatokat hoznak létre. Gyakorolják a térben és a síkban történő tájékozódást.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A gyermekek fejlesztése mikro-csoportban történik, közvetlen tapasztalat- és élményszerző udvari megfigyelések és séták alkalmával, valamint a csoportszobában.

Az óvónő hetente egy környezeti téma megfigyelését tervezi. A délutános óvónő megérkezése után a délelőtti óvónő a hét kettő délelőttjén 8-10 gyermekkel feldolgozza a tervezett témát.

Az élmények, az ismeretek rendezésére a csoportszobai foglalkozás ad lehetőséget.

Évszakonként egy alkalommal erdei óvodai programot szervezünk. Az erdei óvodai programok félnaposak, az óvoda közelében lévő rétek, hegyoldalok adnak erre lehetőséget.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során

A mikro-csoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek-óvónő személyes beszélgetéseire. Az óvónő minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésre tud válaszolni. Ennek hatására fejlődik a gyermekek szókincse, nyelvi kifejezőkészsége, figyelme.

A szituációs, természetes helyzetek lehetővé teszik, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes viselkedést, köszönést, bemutatkozást, megszólítást, vélemény-nyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

Az óvónő segítse, hogy a gyermekek összefüggően, mondatokban fejezzék ki gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket. Fejlődjön képolvasásuk, folyamatos elbeszélésük a látottakról.

A fejlődés jellemzése az óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket, idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében.
- A gyermekek ismerik környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat meg tudják számolni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl.: alá, fölé, közé, stb.)
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.

Környezetalakítás

Az óvodai környezet alakítása, óvása folyamatos tevékenységet jelent. A gyermekek szívesen részt vesznek a csoportszoba rendjének helyreállításában, átrendezésében, az ünnepek előtti dekorálásokban, díszítésekben. Az óvónő, vagy dajka néni által megkezdett munkálatok látványa a gyermeket követésre készíti. Az udvaron is szívesen segítenek a szemét és a gallyak összeszedésében, a veteményes- és virágoskert gondozásában, a különböző tevékenységekben. A veteményeskertben célszerű olyan zöldségféléket termesztetni, amit a gyermekek a mindennapi étkezés során felhasználhatnak, salátát készíthetnek belőle. A

virágoskertben pedig a gyermek- és népdalokban előforduló növények is helyet kaphatnak, kiegészítve egy-egy ismertebb gyógynövénnyel.

A családok közreműködő környezetalakító munkája (társadalmi munkában udvari játékkészítés) az udvaron hozzásegíti a gyermekeket egy másfajta érzelmi kötődés kialakulásához, jobban ragaszkodnak ahhoz és vigyáznak arra, amit az anya, vagy az apa is készített.

A környezettel való aktív ismerkedés áthatja az egész óvodai életet, a nevelés komplex folyamatát. Sokféle alkalom kínálkozik a környezetalakításra, mint a csoportszobai élősarokban való tevékenykedés, a természetsarokban történő ismeretszerzés, stb.

Környezetvédelem

A környezetbarát életvitel kialakulásához fontos a **környezetbarát óvoda** megteremtése. Szerencsére ebben a környezetben, ahol mi élünk, nem nehéz ezt megvalósítani.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik ismerik, szeretik és védik a természetet, fogékonyak a körülöttük lévő élő és élettelen környezet szépsége iránt.

A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. A sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetükre való hatását, mint pl.

- madáretető és itató készítése, madáretetés,
- komposztálás,
- kertészkedés,
- udvargondozás, stb.

Megpróbálunk építeni a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira és mi is biztosítunk olyan jellegű élményeket, amelyek lehetővé teszik számukra a közeli és távolabbi környezetükben végbemenő folyamatok meglátását, illetve azokban való tevékeny részvételt.

Tudatosan figyelünk a környezetre és a természetvédelemre, a gyermekek természetszemléletének formálására. Próbálunk mindent a maga természetességében megfigyelni, minden lehetőséget kihasználni a szabadban való tartózkodásra. Évszakonként erdei óvodai kirándulásokat szervezünk, ha csak lehetséges az udvaron tartózkodunk. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek ismerjék meg lakóhelyük környezetének természeti értékeit, növény- és állatvilágát, mert megvédeni is csak úgy fogják majd azt, ha ismerik, ezért nagyon sok sétát szervezünk ismeretszerzés céljából.

Óvodaudvarunk átalakítása során az a cél vezérel bennünket, hogy biztosítsuk a balesetmentességet, természetidéző „zöld szigeteket” alakítsunk ki, valamint gazdag tevékenységi kört biztosító játszókertünk legyen.

Beépítettünk az óvodai életbe olyan hagyományokat, amelyek szebbé, gazdagabbá teszik a gyermekek életét. A népi hagyományok ismerete, felelevenítése, gyakorlása

nagy jelentőségű tudatformáló erő a környezetvédelem területén. A népmesék, a népzene, a népdalok, a rigmusok és a mondókák világa átszövi a gyermekek hétköznapjait.

A gyermekek természethez való kötődését és az élőlények megszerettetését szolgálják azok a valós történetek is, amiket az óvónő a megfigyelések során elmond. Mindezeket irodalmi, zenei alkotásokkal is színesítheti.

Az óvónő az élővilág sokoldalú megfigyeltetésével, az óvó-védő tevékenység eredményeként a gyermekek emocionális alapokon eljutnak annak belátásához, hogy az élőlényeket óvni, védeni kell.

Az általános iskolával közösen szárazelemgyűjtő programot indítottunk el, valamint a jövőben szeretnénk bevezetni a szelektív hulladékgyűjtést is.

A környezet tiszteletére és megóvására már az óvodás korban rá lehet ébreszteni a gyermeket. Különösen előnyös helyzetben vagyunk mi, akik valóban megtapasztalhatják, - vagyis a falusi óvodák – mert ezek a gyerekek tényleg szeretni, tisztelni, védeni fogják a természetet. A fogékony gyermekeken keresztül pedig talán a szülők is jobban odafigyelnek a közös célra.

Mottónk: Szeresd, óvd, védd a környezetet!

A fejlődés jellemzése az óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják nevüket, jelüket, születési helyüket, idejüket.
 - Ismerik lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, munkahelyét.
 - Különbséget tudnak tenni az évszakok és a napszakok között.
 - Ismerik a környezetükben található intézményeket, üzleteket.
 - Ismerik a háziállatokat, vadon élő állatokat, stb.
 - Ismerik a környezetükben található növényeket.
 - Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
 - Ügyesen számolnak a tízes számkörön belül, össze tudnak hasonlítani mennyiség, nagyság, szín és forma szerint.
-
- Megkülönböztetik a jobbra és a balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat.
 - Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.

4. 9. A fejlődés jellemzése az óvodáskor végére.

A gyermek **belső érése**, valamint a **családi nevelés** és az **óvodai nevelési** folyamat eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: **testi, lelki és szociális** érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek és alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartalma; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat; végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

A szociálisan érett gyermek

egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését, feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

5. Az óvodai élet megvalósításának feltételei

5. 1. Az óvodai élet megszervezése, az óvoda csoportszerkezete

- ◆ Óvodánk napirendje folyamatos szervezésű, a csoport vegyes életkorú. A folyamatos napirend bevezetésével igazodni kívántunk a gyermekek egyéni adottságaihoz, fejlődési tempójához, hiszen tudjuk, hogy az egyes gyermekek aktuális fejlettsége életkortól függően is nagyon eltérhet egymástól. Érvényesíteni akartuk a gyermekek fejlődésének azt az alapvető feltételét, hogy minél többet, minél elmélyültebben, nyugodtabban játszhasanak. Fontosnak tartjuk, hogy ne utasításra és ne egyszerre mozogjanak, a feladatokat, szabályokat, szokásokat önként teljesítőképességüknek megfelelően és örömmel vállalják. Tudjuk, hogy a gyermek akkor fejlődik a legjobban, ha testileg, lelkileg jól érzi magát. Ehhez olyan légkörre van szüksége, amelyben fejlettségének megfelelően végezhet különböző tevékenységeket. Ebben alapvetően fontos a nyugodt, megszakításmentes örömteli játék. A folyamatos napirend a rugalmasságával tágabb lehetőséget biztosít gyermeknek, óvónőnek egyaránt. Sokkal több lehetőség van az egyes gyermekekkel való beszélgetésre, tapasztalataik, élményeik meghallgatására, társas kapcsolataik kialakítására. A gyermekek napirendi tevékenységeit az egész napos játék keretei között szervezzük meg.
- ◆ A vegyes életkorú csoporttal a családhoz hasonló légkört szerettük volna létrehozni, amelyben természetes módon élnek és fejlődnek a különböző nemű és életkorú gyermekek. Ebben a csoportban lehetőség van arra, hogy a nagyobb óvoda segítse a kisebbet, vagy az ügyesebb a kevésbé ügyeset, a bátor a bátortalanabbat. Közben, megtanulnak gondoskodni egymásról, kialakul az egymás iránti együttérzés, az egymásnak segíteni akarás, az örömet szerezni képessége.
- ◆ A vegyes életkorú csoportban minden gyermeknek lehetősége van olyan tevékenységhez kapcsolódni, amely az adott területen megfelel fejlettségének, tehát továbbfejlődése, fejlesztése erről a szintről indulhat.
- ◆ A fejletlenebb gyermekek sok mindent megtanulhatnak fejlettebb társaiktól, módjuk van arra, hogy utánozzák őket, kényszer nélkül, tetszés szerinti ideig kapcsolódhatnak egymás tevékenységeihez.
- ◆ Az adott területen fejlettebbek, miközben példát mutatnak a kisebbnek, megtanulhatnak gondoskodni másokról és segíteni társaiknak. Ezáltal fejlődik az alkalmazkodóképességük és növekszik felelősségtudatuk. Az érettebbek önként vállalkoznak tapasztalataik átadására, segíthetik társaikat megismerő képességeik fejlődésében.
- ◆ Azokba a szociális relációkba, amelyekbe a gyermekek nap, mint nap, és több éven keresztül kerülnek, megváltozik a csoporton belüli helyzetük és pozíciójuk. Ezáltal sokkal jobban fejlődnek és ennek megfelelően alakulnak a szociális kapcsolataik is.

5. 2. Az óvoda napirendje

- 6.30 – 10.30** Játék a csoportszobában.
Folyamatos érkezés az óvodába.
Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos tevékenységek
- A munka jellegű tevékenységek
 - Verselés, mesélés
 - Mozgás
 - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
 - Ének-zene, énekes játék, gyermektánc
 - A tevékenységekben megvalósuló tanulás
 - Részkép. fejl. egyéni szűks. alapján
 - Néphagyomány-ápolás, népszokás
- Folyamatos tízórázás
Testápolási tevékenységek
- 10.30 – 12.00** Játék a szabadban
Mikro-csoportos séta
Énekes játékok, mozgásos játékok az udvaron
Edzés, kocogás, futás
- 12.00 – 13.00** Ebédeltetés, Testápolási tevékenységek
- 13.00 – 14.30** Pihenés, alvás
- 14.30 – 18.00** Folyamatos felkelés
Folyamatos uzsonnázás
Testápolási tevékenységek
Délutáni játéklehetőségek az udvaron: mozgásos játékok
A csoportban: részképesség fejlesztő tevékenységek

5. 3. A tevékenységi rendszer megtervezése

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését különböző, az óvodapedagógusok által készített – kötelező és nem kötelező – feljegyzések, dokumentumok is szolgálják.

Kötelező dokumentumok

- ◆ A vezető óvónő pedagógiai, működési munkaterve.
- ◆ Tervezési időkerete: 1 év.
- ◆ Ez a dokumentum hidat képez a program és az óvónők gyermekcsoportra elkészített terve között.

- ◆ A gyermekcsoportok nevelési-fejlesztési terve.
- ◆ Tervezési időkerete: 1 év.
- ◆ A dokumentum tartalmazza a csoportra vonatkozó szabály- szokásrendszert, a tevékenységi terveket és eseményterveket.

- ◆ Az egyéni fejlődés-fejlesztés dokumentumai.
- ◆ Tervezési időkerete: folyamatos.
- ◆ Porkolábné B. Katalin: Szempontok az óvodáskorú gyermekek fejlettségének megállapításához alapján.

- ◆ Felvételi és mulasztási napló

- ◆ Étkezési nyilvántartási lap

5. 4. Az ellenőrzés és értékelés rendszere, minőségbiztosítás

A program ellenőrzésében, értékelésében az óvodavezető irányításával a nevelőtestület is részt vesz.

A program ellenőrzése, elemzése és értékelése

Az egész program ellenőrzését, felülvizsgálatát 4 évenként tervezzük.

Évenként a tevékenységi formák részletes ellenőrzését, elemzését és értékelését szeretnénk megvalósítani évekre lebontva, „A fejlődés jellemzése az óvodáskor

végére” című fejezet segítségével. Ehhez viszonyítva értékelhető a gyermekek fejlettségi szintje.

Minőségfejlesztés (mellékletként szerepel)

5. 5. Személyi és tárgyi feltételek

5. 5. 1. Az óvoda személyi feltétele

Az óvodai nevelés középpontjában a gyermek áll.

A nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésben. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermekek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvodapedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek Óvodai nevelés országos alapprogramja szerinti nevelése.

Az óvodapedagógus közfeladatot lát el, munkája, közszolgálat.

Óvodánkban 4 fő alkalmazott dolgozik:

- 1 óvodavezető,
- 1 óvodapedagógus,
- 1 dajka,
- 1 kisegítő

A vezető óvónő letette a vezető óvodapedagógus szakvizsgát, valamint elvégezte a felsőfokú óvóképzőt végzetek tanfolyamát, így 3 éves főiskolai végzettséghez jutott, valamint Számítógép és Internet alapismeretekből végzett el egy tanfolyamot.

Takács Judit óvodapedagógus „Vezetőképző tanfolyam – óvodavezetők, helyettesek és munkaközösség-vezetők részére – minőségirányítással” című továbbképzésre járt, 3 éves főiskolai végzettsége van, Számítógép és Internet alapismeretekből vizsgázott. Szakmai téren „Óvodai zenei nevelés” és Logopédia a gyakorlatban továbbképzésen vett részt, valamint megszerezte a Népi játszóházi foglalkozásvezető címet. Gyermekvédelmi felelősként elvégezte a Gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök feladatellátására felkészítő tanfolyamot. Mivel programunk megírásához Nagy Jenőné „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” választható óvodai programból is merítettünk, ezért az „Óvodai nevelés a művészetek

eszközeivel” című alternatív program bevezetése, elméletének, gyakorlatának segítése elnevezésű továbbképzési program követelményeit önálló dolgozat elkészítésével teljesítette.

A 2000/2001 tanévben készített értékes pedagógiai, módszertani pályamunkájáért kitüntető elismerésben részesült a Köznevelési Közalapítvány által.

A dajka és a kisegítő is elvégezte a dajkaképzőt, tehát ők is szakképzettek.

Az óvónőket nagyfokú hivatástudat jellemez. Szakmai felkészültségük jó, továbbképzéseken szívesen vesznek részt, igénylik azt. Szorgalmasak, érdeklődők, nyitottak az új ismeretekre.

Az óvónők a dajka és a kisegítő közt jó kapcsolat van szakmai téren is. Egységes szabály- és szokásrendszer számonkérés alakult ki a mindenki által jól ismert tervek alapján.

Elégedett vagyok a dajka és a kisegítő munkájával: tiszták, rendezettek a csoportszobák, az egész óvoda és az udvar is, gyermekszerető hangnem uralkodik, ami elengedhetetlen egy óvodában.

Óvodánkban szakmai munkaközösségek, teamek nem működnek. Az óvodavezető és az óvodapedagógus együtt dolgozzák fel a szakmai jellegű feladatokat.

Az óvónők heti váltásban biztosítják, hogy mindvégig óvónő felügyeljen a gyermekekre.

5. 5. 2. Az óvoda tárgyi feltétele

Az óvodának rendelkeznie kell a helyi pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, berendezését, kertjét, udvarát oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak számukra hozzáférhető módon és gyermekek biztonságára figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsenek lehetőséget a szülők fogadására.

Az óvoda szép környezetben, a sportpálya és a templom között helyezkedik el az iskolával egy épületben. Biztonságosan megközelíthető.

Az utcáfront felől sövény és kerítés övezi, előtte bitumenes udvar található.

1931-ben épült, majd 1990-ben tetőtér ráépítéssel bővítették az épületet, így jelenleg összkomfortos 1 csoportszobával, 1 altató helyiséggel, 1 öltözővel, 1 mosdóval és 1 irodahelyiséggel rendelkezünk, valamint 1 tálalóval, amit az iskolával közösen használunk. Az irodahelyiségben található a mini könyvtárunk és a szertárunk is.

Az épület alapterülete: 190 m².

A helyiségek burkolata: parketta, járólap, műanyagpadló, lambéria.

A csoportszobák a nagy ablakoktól világosak, falaik fehérek, többfunkciósak: alvás, étkezés, testnevelés mind-mind ott zajlik.

A berendezési tárgyak gyermekméretűek, természetes anyagból készültek. A hagyományos és szükséges berendezések és játékeszközök elhelyezésén túl, külön figyelmet fordítottunk a mese-, a kézműves-, az élő- és a természetsarok kialakítására.

A gyermekek fényképpel ellátott saját öltözőszekrényvel rendelkeznek. A mosdóban megfelelő eszközök segítik a tisztálkodást. A jellel ellátott törülközők, fogmosó-felszerelések, fésűk elkülönítése biztosított. Két nagyméretű tükör szolgálja az esztétikus öltözködés és fésülködés ellenőrzését.

Gázfűtés, hideg-meleg vizes vezeték, szennyvízhálózat, neonvilágítás és folyóvizes WC öblítés jellemzi az épületet.

Az óvoda udvara változatos felületű: füves, betonozott, homokos. Napos és árnyas részek váltakoznak egymással. Két különböző méretű és formájú /csónak, kör / homokozó áll a gyermekek rendelkezésére, ami természetes anyaggal van határolva.

A különböző természetes mozgások gyakorlására a következő lehetőségek vannak:

- Füves felület: mászás, hóbölgés, stb.
- Gyümölcsfák: fára mászás.
- Mozgásfejlesztő szerek: egyensúlyozó gerenda, erődrendszer, csúszda, mászóka, stb.
- Udvari vizesblokk: pancsoló, ivókút, kerti csap, vizes edzések.

Az udvaron veteményeskert és virágoskert található, amit a gyermekek gondoznak, a terméseket pedig feldolgozzuk és elfogyasztjuk.

6. Az óvoda kapcsolatrendszere

Különböző kapcsolódási pontjai vannak az óvodának a társadalmi környezettel:

Az óvoda és a család
Az óvoda és az iskola
Az óvoda és a fenntartó
Egyéb kapcsolatok

6. 1. Az óvoda és a család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele, a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, ill. a család teremt meg.

A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvónőnek van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Óvodánk körültekintően szervezi meg az együttműködés formáit, mely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni.

A kapcsolattartás formái

- Tájékoztató szülői értekezlet: az új gyermekek szülei részére.
- Családlátogatás: a szülőkkel egyeztetve, még az óvodába kerülés előtt.
- Beszoktatás: folyamatos „anyás” beszoktatás.
- Kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon gyermeke neveléséhez.
- A napi kapcsolattartás elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről.
- Szülői értekezlet: évente 2-3-szor.
- Nyílt napok: februárban-márciusban 2 nap.
- Fogadóóra: igény szerint szülői és óvónői kérésre.
- Szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kirándulások, stb.
- Munkadélutánok szervezése az év folyamán.
- Munkahelyi látogatások szervezése.
- SZM (Szülői Munkaközösség) létrehozása.

6. 2. Az óvoda és az iskola

Az iskolával is kialakítottuk tartalmi kapcsolatunkat, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését biztosítsuk. A kölcsönös érdeklődés hozzájárul egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

Az óvoda és az iskola kapcsolata

- A leendő első osztályosok elkísérése az iskolai tanévnyitóra, átadásuk a tanító néninek.
- Szeptember végén, október elején az óvónők látogatják meg az elsős gyermekeket, majd májusban ismét.
- Az óvónők folyamatosan tájékozódnak az elsős gyermekek fejlődéséről. Információ átadása szóban és írásban folyamatosan az elsős nevelőnek és az igazgatónak.
- A 2. félévben az alsós nevelők látogatják az óvodát-nyílt napok alkalmával.
- Az iskolába menő gyermekek látogatása az iskolába és a napközibe.
- Májusban az iskola igazgatója és a leendő elsős nevelő tájékoztatja a szülőket az iskolával kapcsolatos tudnivalókról szülői értekezleten.
- Az iskolai nevelők meghívása az óvodai rendezvényekre.
- A közösen létrehozott „Rezi Gyermekekért” Alapítvány figyelemmel kísérése.

6. 3. Az óvoda és a fenntartó

A fenntartóval való harmonikus együttműködésnek nagy szerepe van az óvoda nevelőmunkájának társadalmi megítélésében, elismerésében.

A kapcsolattartás formái

Év végi beszámoló, következő évi munkaterv vázlatos ismertetése.

Beszámoló a nyári karbantartási munkákról.

Költségvetés tervezése és alakulásának folyamatos nyomon követése.

Statisztika

Napi kapcsolatok.

6. 4. Egyéb kapcsolatok

Jó a kapcsolatunk az Egészségügyi Szakszolgálattal. A védőnő évente többször is eljön a gyermekeket megfigyelni, a fejtetvességet ellenőrizni. A doktor úr pedig az évenkénti felülvizsgálatnak tesz eleget.

Pedagógiai Szakszolgálat segítségét vesszük igénybe.

Logopédus méri fel a gyermekek beszédproblémáit és segíti beszédfejlődését, igény szerint pszichológus, fejlesztő pedagógus segítségét kérjük. Gyógytornász segíti munkánkat.

Szükség esetén felvesszük a kapcsolatot a Nevelési Tanácsadóval, a speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal, a Pedagógiai Intézettel, stb.

Szoros kapcsolatot építettünk ki a Családsegítő Szolgálat vezetőjével.

A helyi Művelődési ház vezetőjével kölcsönösen segítjük egymás munkáját. Igénybe vesszük a közművelődési intézmények rendezvényeit. Évente többször szervezünk színházlátogatást, illetve más óvodák mesejátékait, bábelőadásait, stb. tekintjük meg lehetőség szerint. Múzeumokba visszük el gyermekeinket.

Szinte napi kapcsolatunk van az élelmezésvezetővel, mivel onnét kapjuk a napi élelmiszerellátást.

Nagycsoportos gyermekeinkkel műsort szoktunk adni a szüreti mulatságon, az idősök köszöntésén, az iskolában, valamint esetenként a hivatalban is és egyéb rendezvényeken igény szerint.

7. Sajátos feladatok, speciális szolgáltatások

7. 1. Gyermekvédelem az óvodában (mellékletként szerepel)

Az óvodai gyermekvédelem célja:

Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.

Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése.

Az óvodai gyermekvédelmi munka megszervezése és irányítása az intézmény vezetőjének a feladatkörébe tartozik.

Óvodánkban, mivel 1 csoportos óvoda, az óvodavezető látja el a gyermek és ifjúságvédelmi feladatokat.

Az óvodavezető feladatai:

Képviseli a gyermek és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja és személyes részvételével elősegíti ezek érvényesülését.

A családdal és az óvodapedagógussal együttműködve kiküszöböli a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, védi őket a testi, lelki, erkölcsi károsodásoktól, illetve egyensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.

A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot.

Munkájáról évente beszámol a nevelőtestületi értekezleten. Kapcsolatot tart konkrét esetekben a Családsegítő Szolgálat munkatársaival, a védőnővel, a rendőrökkel, a jegyzővel és a családokkal foglalkozó szakemberekkel.

Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit és ezt kollégája tudomására hozza.

Segíti és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását.

Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, az intézkedéseket és az eredményeket.

Szükség esetén családlátogatást végez.

A gyermekvédelmi munka várható eredményei:

Minden veszélyeztetett gyermek szerepel a gyermekvédelmi nyilvántartásban.

Minden veszélyeztetett gyermek családja tájékoztatást kap a támogatás lehetőségeiről, és segítséget ügyeinek elintézéséhez.

Minden rászoruló gyermek megkapja a jogosultság szerinti kedvezményeket.

Bizalommal fordulnak felénk a szülők.
Elfogadják javaslatainkat, segítségünket.
Segítő szolgálatok tanácsait igénybe veszik.

Az óvodapedagógus feladatai:

Elősegíti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.

Biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő-óvó intézkedésekre javaslatot tesz.

A gyermekeket és családjukat lehetőségeihez képest minél jobban megismeri.

A problémákat a hátrányos helyzet okozta tüneteket felismeri és ha szükséges ehhez szakember segítségét kéri.

A felzárkóztatást és tehetséggondozást megvalósítja.

Egyéni differenciált bánásmóddal a testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődést elősegíti, folyamatosan ellenőrzi.

Részt vesz az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában, a szűrést szükség esetén, soron kívül javasolja.

A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kíséri, szükség esetén az óvodavezetőnek jelzi a hiányzást.

A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a támogatásokhoz való hozzájutást javaslatával elősegíti.

A szülőkkel együttműködő, partneri kapcsolatot alakít ki, a szülői szerep eredményesebb betöltését elősegíti.

Az alábbi esetekben fokozottan figyelemmel kíséri a gyermekek testi-lelki állapotát:

Ha:

fejlődési

beilleszkedési, magatartásbeli zavart észlel,

sajátos törődést igényel (dyslexia, fogyatékos)

egészségügyi problémákat tapasztal,

nemzetiséghez tartozik,

hátrányos, veszélyeztetett helyzetű,

szülők egymás közötti kapcsolata rossz,

szülő-gyermek kapcsolata nem megfelelő,

különleges gondozásban részesül (Családsegítő Szolgálat tevékenysége)

Kiemelt nevelési célnak tartjuk az iskolaérettség feltételeinek biztosítását. Szeretnénk elérni, hogy az óvodáskor végére a tanköteles korú gyermekek 91%-a elérje az iskolai élethez szükséges fejlettséget. Egyenlő esélyeket szeretnénk biztosítani minden gyermek számára ehhez.

A különleges gondozást igénylő gyermekeknek integrált foglalkozásra van szükségük. Egyéni képzésfejlesztés, társas kapcsolatokat alakító módszertani eszköztár kifejlesztése szükséges.

Az etnikai kisebbség körében a beóvodáztatási arány növelésére kell odafigyelnünk és a gyermekek szükségleteihez igazodó fejlesztést kell megvalósítanunk. Ennek érdekében meg kell teremtenünk az esélyegyenlőséget, a szociokulturális hátrányok csökkentését, a rendszeres óvodába járás elérését, mindezt egyéni bánásmóddal, a gyermekvédelmi feladatok hatékony működtetésével.

Nagy figyelmet szentelünk a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai érkeztetésére, akiknél csak lehetséges, biztosítjuk számukra az ingyenes étkezést.

7. 2. Az óvoda speciális szolgáltatásai

Szakkörszerű ingyenes szolgáltatásaink:

- Kézműves tevékenységek, népi kismesterségek – drámajátékok: Takács Judit óvodapedagógus.
- Dalos játékcsoport, gyermekdalok betanítása: Szalai Klára óvodapedagógus.

Egyéb szolgáltatások:

- Táncházt rendezünk az óvodában a szüreti mulatságkor, farsang idején és a májusfa kitáncolásakor.
- Erdei óvodai tevékenységet, vagyis túranapot évszakonként szervezünk.
- Családi sportprogramot gyermeknapon tartunk.
- Játszóházat félévenként szervezünk.
- Kapcsolatot tartunk a Baba-mama klub vezetőjével és besegítünk a szervezésbe.

Rezi, 2013. szeptember 02.

Szalai Klára sk.
óvodavezető

Záradék

A fenti Pedagógiai programot a Rezi Óvoda nevelőtestülete a 2013. augusztus 30-án megtartott határozatképes értekezletén 100%-os szavazataránnyal elfogadta, ezt a tényt az óvodavezető és a jegyzőkönyv-hitelesítő aláírásukkal tanúsítják.

Rezi, 2013. augusztus 30.

Takács Judit sk.
jegyzőkönyv- hitelesítő

Szalai Klára sk.
óvodavezető

A Pedagógiai program módosításához a szülői közösség egyetértését beszereztük, a Rezi Óvoda nevelőtestülete azt elfogadja.

Rezi, 2013. augusztus 30.

Takács Judit sk.
óvodapedagógus

Szalai Klára sk.
óvodavezető

A Pedagógiai Program módosításakor a szülői közösség egyetértési jogot gyakorolt, a Pedagógiai program tartalmával egyetértének.

Rezi, 2013. augusztus 30.

Gelencsérné Elek Judit sk.
Szülői Közösség elnöke